

«Геология және жер қойнауын барлау саласындағы техникалық жұмыстар» кәсіби стандарты

1. Жалпы ережелер

1. Кәсіби стандарт мыналарға:

кәсіби қызметтің мазмұнына қойылатын бірыңғай талаптарды әзірлеу, еңбек нарығының қазіргі заманғы талаптарына сай келетін біліктілік талаптарын жаңартуға;

персоналды басқару саласындағы міндеттердің ауқымды көлемін шешуге; білім беру стандарттарын, оқу жоспарларын, модульдік оқыту бағдарламаларын әзірлеуге, сондай-ақ тиісті оқу-әдістемелік материалдарды әзірлеуге;

мамандардың кәсіптік даярлығын бағалауға және біліктілікке сәйкестігін растауға арналған.

2. Кәсіби стандарттардың негізгі пайдаланушылары:

білім беру ұйымдарының түлектері, жұмыскерлер;
ұйымдардың басшылары мен жұмыскерлері, ұйымдардың персоналды басқару бөлімшелерінің басшылары мен жұмыскерлері;
білім беру бағдарламаларын әзірлейтін мамандар;
мамандардың кәсіптік даярлығын бағалау және біліктілікке сәйкестігін растау саласындағы мамандар болып табылады.

3. Кәсіби стандарт негізінде қызметтің функциональдық моделіне, лауазымдарға, қызметкерлердің біліктілігін арттыруға, аттестаттауға, еңбекті ынталандыру жүйесіне тағы басқаларға арналған ұйымдардың ішкі, корпоративтік стандарттары әзірленуі мүмкін.

4. Осы кәсіби стандартта мынадай терминдер мен анықтамалар қолданылады:

1) біліктілік жұмыскерлердің еңбек қызметінің белгілі бір шеңберінде нақты функцияларды сапалы орындауға дайын болуы;

2) біліктілік деңгейі – жұмыскерлердің еңбек әрекеттері күрделілігі, стандартты болмауы, жауапкершілік және дербестік өлшемдері бойынша сараланатын құзыреттеріне қойылатын талаптар жиынтығы.

3) еңбек нысанасы – белгілі бір еңбек құралдарының көмегімен өнім жасау мақсатында жұмыскерлердің әрекеті бағытталған нысана;

4) еңбек құралдары – бастапқы жағдайдан өнімге түрлендіру үшін жұмыскер пайдаланатын құралдар;

5) еңбек қызметінің түрі – еңбек функцияларының және құзыреттерді орындау үшін қажетті тұтастай жиыны арқылы қалыптасқан кәсіптік қызмет саласының құрамдас бөлігі;

6) еңбек функциясы – еңбек үдерісінің бір немесе бірнеше міндеттерін шешуге бағытталған өзара байланысты іс-қимылдар жиыны;

7) кәсіби қызмет саласы – жалпы ықпалдасу негізі бар (ұқсас немесе жақын мақсаттар, объектілер, технологиялар, оның ішінде еңбек құралдары) және орындау үшін еңбек функциялары мен құзыреттерінің ұқсас жиынтығын меңзейтін саланың еңбек қызметі түрлерінің жиынтығы;

8) кәсіби стандарт – кәсіби қызметтің нақты саласында біліктілігінің деңгейіне, еңбек мазмұнына, сапасына және жағдайларына қойылатын талаптарды айқындайтын стандарт;

9) кәсіби стандарт бірлігі – кәсіби стандарттың еңбек қызметінің осы түрі үшін тұтас, аяқталған, салыстырмалы түрде дербес және маңызды болып табылатын нақты еңбек функцияларының толық сипаттамасын қамтитын құрылымдық элементі;

10) кәсіп – арнайы теориялық білімдер мен арнайы даярлық, жұмыс тәжірибесі нәтижесінде алынған практикалық дағдылардың кешені болуын талап ететін еңбек қызметінің түрі;

11) құзырет – еңбек қызметінде білімді, білік пен тәжірибені қолдану қабілеті;

12) лауазым – ұйымның ұйымдық-әкімшілік сатысы жүйесіндегі функциональдық орын;

13) міндет – еңбек функцияларын іске асырумен және еңбектің нақты заттары мен құралдарын пайдалануға байланысты іс-қимылдар жиынтығы;

14) сала – шығарылатын өнімнің, өндіріс технологиясының, негізгі қорлар мен жұмыс жасайтындардың кәсіби дағдыларының жиыны тән кәсіпорындар мен ұйымдардың жиынтығы;

15) біліктіліктердің салалық шеңбері – салада танылатын біліктілік деңгейлерінің құрылымдық сипаттамасы;

16) біліктіліктердің ұлттық шеңбері – еңбек нарығында танылатын біліктілік деңгейлерінің құрылымдық сипаттамасы;

17) функциональдық карта – кәсіптік қызметтің қандай да бір саласы шеңберінде қызметтің белгілі бір түрін орындайтын жұмыскердің еңбек функциялары мен міндеттерінің құрылымдық сипаттамасы.

5. Осы кәсіби стандартта мынадай қысқартулар пайдаланылады:

КҚ – кәсіби қызмет;

ҚТ – қызмет түрі;

КС – кәсіби стандарт;

ҰБШ – ұлттық біліктілік шеңбері;

СБШ – салалық біліктілік шеңбері;

БТБА – Қазақстан Республикасының жұмыстар мен жұмысшылар кәсіптерінің бірыңғай тарифтік-біліктілік анықтамасы.

2. Кәсіби стандарттың паспорты

6. Экономикалық қызмет түрі (кәсіби қызмет саласы): инженерлік ізденулер саласындағы қызмет және осы салада техникалық консультациялар беру.

7. Экономикалық (кәсіби сала) қызмет түрінің негізгі мақсаты: жер қойнауын геологиялық зерттеуді техникалық қамтамасыз ету.

Кәсіби стандарт «Геология және жер қойнауы саласындағы техникалық жұмыстар» кәсіби қызмет саласында еңбек мазмұнына, сапасына, жағдайларына, жұмыскерлердің біліктілігі мен құзыреттеріне қойылатын талаптарды белгілейді.

8. Қызметтердің, кәсіпкердің түрлері, біліктілік деңгейлері Кәсіби стандартқа 1-қосымшада айқындалған.

Стандарт талаптары осы саланың қызмет түрлері мен мына кәсіптеріне қатысты болады:

- жерасты көлігі машиналарының машинисі;
- тау-кен үңгу машиналарының машинисі;
- тау-кен массасы мен басқа да материалдарды тасымалдау машиналарының операторы;
- түсіру-көтеру машиналарының машинист-операторы;
- тиеу-жеткізу машинасының машинисі;
- тау-кен массасын дайындау операторы.

3. Еңбек қызметі (кәсіптері) түрлерінің карточкасы

1-параграф. Жерасты көлігі машиналарының машинисі

9. СБШ бойынша біліктілік деңгейі – 2-3

10. Лауазымдардың ықтимал атаулары: дизель-поез машинисі; электровоз машинисі.

11. «Жерасты көлігі машиналарының машинисі» кәсібі субъектінің негізгі функциялар: адамдарды, тау-кен массасы мен әртүрлі және әрқалай мақсаттағы жүктерді тасымалдаумен байланысты міндеттерді білуді және орындай алуды міндеттейді.

Қолданыстағы нормативтік құжаттармен байланыс осы кәсіби стандартқа 2-қосымшаның 1-кестесінде көрсетілген.

12. Еңбек жағдайларына, жерасты көлігі машиналары машинисінің білімі мен жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар осы кәсіби стандартқа 2-қосымшаның 2-кестесінде келтірілген.

13. Кәсіби стандарт бірліктерінің тізбесі осы кәсіби стандартқа 2-қосымшаның 3-кестесінде келтірілген.

14. Кәсіби стандарт бірліктерін және жерасты көлігі машиналарының машинисі орындайтын еңбек әрекеттерін сипаттайтын функционалдық карта осы кәсіби стандартқа 2-қосымшаның 4-кестесінде келтірілген.

15. Жерасты көлігі машиналарының машинисі құзыретіне қойылатын талаптар осы кәсіби стандартқа 2-қосымшаның 5 және 6-кестелерінде келтірілген.

2-параграф. Тау-кен үңгу машиналарының машинисі

16. СБШ бойынша біліктілік деңгейі – 2-3

17. Лауазымдардың ықтимал атаулары: тау-кен ою машиналарының машинисі; шурф үңгу агрегатының машинисі.

18. «Тау-кен үңгу машиналарының машинисі» кәсіби субъектінің негізгі функциялар: тау жыныстарын үңгуді іске асыруға байланысты міндеттерді білуді және орындай алуды міндеттейді.

Қолданыстағы нормативтік құжаттармен байланыс осы кәсіби стандартқа 3-қосымшаның 1-кестесінде көрсетілген.

19. Еңбек жағдайларына, тау-кен үңгу машиналарының машинисінің білімі мен жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар осы кәсіби стандартқа 3-қосымшаның 2-кестесінде келтірілген.

20. Кәсіби стандарт бірліктерінің тізбесі осы кәсіби стандартқа 3-қосымшаның 3-кестесінде келтірілген.

21. Кәсіби стандарт бірліктерін және тау-кен үңгу машиналарының машинисі орындайтын еңбек әрекеттерін сипаттайтын функционалдық карта осы кәсіби стандартқа 3-қосымшаның 4-кестесінде келтірілген.

15. Тау-кен үңгу машиналарының машинисі құзыретіне қойылатын талаптар осы кәсіби стандартқа 3-қосымшаның 5 және 6-кестелерінде келтірілген.

3-параграф. Тау-кен массасы мен басқа да материалдарды тасымалдау машиналарының операторы

23. СБШ бойынша біліктілік деңгейі: 2-3.

24. Лауазымдардың ықтимал атаулары: штабель қалыптаушы машинаның машинисі; үйінді көпір машинисі; бульдозер машинисі; конвейер машинисі.

25. «Тау-кен массасы мен басқа да материалдарды тасымалдау машиналарының операторы» кәсіби субъектінің негізгі функциялар: тау-кен жыныстары мен басқа да материалдарды қаластырып, жал етіп және үйінділеп жинау үшін оларды тасымалдауды іске асыруға байланысты міндеттерді білуді және орындай алуды міндеттейді.

Қолданыстағы нормативтік құжаттармен байланыс осы кәсіби стандартқа 4-қосымшаның 1-кестесінде көрсетілген.

26. Еңбек жағдайларына, тау-кен массасы мен басқа да материалдарды тасымалдау машиналарының операторының білімі мен жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар осы кәсіби стандартқа 4-қосымшаның 2-кестесінде келтірілген.

27. Кәсіби стандарт бірліктерінің тізбесі осы кәсіби стандартқа 4-қосымшаның 3-кестесінде көрсетілген.

28. Кәсіби стандарт бірліктерін және тау-кен массасы мен басқа да материалдарды тасымалдау машиналарының операторы орындайтын еңбек әрекеттерін сипаттайтын функционалдық карта осы кәсіби стандартқа 4-қосымшаның 4-кестесінде келтірілген.

29. Тау-кен массасы мен басқа да материалдарды тасымалдау машиналарының операторы құзыретіне қойылатын талаптар осы кәсіби стандартқа 4-қосымшаның 5 және 6-кестелерінде келтірілген.

4-параграф. Түсіру-көтеру машиналарының машинист-операторы

30. СБШ бойынша біліктілік деңгейі: 2-3.

31. Лауазымдардың ықтимал атаулары: көтеру машинасының машинисі.

32. «Түсіру-көтеру машиналарының машинист-операторы» кәсіби субъектінің негізгі функциялар: адамдарды, жүктерді, материалдар мен жабдықты түсіру-көтеру операцияларын іске асыруға байланысты міндеттерді білуді және орындай алуды міндеттейді.

Қолданыстағы нормативтік құжаттармен байланыс осы кәсіби стандартқа 5-қосымшаның 1-кестесінде көрсетілген.

33. Еңбек жағдайларына, түсіру-көтеру машиналарының машинист-операторының білімі мен жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар осы кәсіби стандартқа 5-қосымшаның 2-кестесінде келтірілген.

34. Кәсіби стандарт бірліктерінің тізбесі осы кәсіби стандартқа 5-қосымшаның 3-кестесінде көрсетілген.

35. Кәсіби стандарт бірліктерін және Түсіру-көтеру машиналарының машинист-операторы орындайтын еңбек әрекеттерін сипаттайтын функционалдық карта осы кәсіби стандартқа 5-қосымшаның 4-кестесінде келтірілген.

36. Түсіру-көтеру машиналарының машинист-операторы құзыретіне қойылатын талаптар осы кәсіби стандартқа 5-қосымшаның 5 және 6-кестелерінде келтірілген.

5-параграф. Тиеу-жеткізу машинасының машинисі

30. СБШ бойынша біліктілік деңгейі: 2-3.

31. Лауазымдардың ықтимал атаулары: тиегіш жүргізушісі; тиеу машинасының машинисі; вибротиеу қондырғысының машинисі; конвейер машинисі.

32. «Тиеу-жеткізу машинасының машинисі» кәсіби субъектінің негізгі функциялар: тау массасын тиеуді, жеткізуді және түсіруді іске асыруға байланысты міндеттерді білуді және орындай алуды міндеттейді.

Қолданыстағы нормативтік құжаттармен байланыс осы кәсіби стандартқа 6-қосымшаның 1-кестесінде көрсетілген.

33. Еңбек жағдайларына, тиеу-жеткізу машинасының машинисінің білімі мен жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар осы кәсіби стандартқа 6-қосымшаның 2-кестесінде келтірілген.

34. Кәсіби стандарт бірліктерінің тізбесі осы кәсіби стандартқа 6-қосымшаның 3-кестесінде көрсетілген.

35. Кәсіби стандарт бірліктерін және тиеу-жеткізу машинасының машинисі орындайтын еңбек әрекеттерін сипаттайтын функционалдық карта осы кәсіби стандартқа 6-қосымшаның 4-кестесінде келтірілген.

36. Тиеу-жеткізу машинасының машинисі құзыретіне қойылатын талаптар осы кәсіби стандартқа 6-қосымшаның 5 және 6-кестелерінде келтірілген.

6-параграф. Тау-кен массасын дайындау операторы

30. СБШ бойынша біліктілік деңгейі: 2-3.

31. Лауазымдардың ықтимал атаулары: диірмен машинисі; ұсақтау-ұнтақтау-іріктеу механизмдерінің машинисі; ұсақтау қондырғыларының машинисі; ауқымды емес тау-кен массасын бұзу қондырғысының машинисі.

32. «Тау-кен массасын дайындау операторы» кәсіби субъектінің негізгі функциялар: одан кейінгі технологиялық операциялар үшін тау массасын дайындауды іске асыруға байланысты міндеттерді білуді және орындай алуды міндеттейді.

Қолданыстағы нормативтік құжаттармен байланыс осы кәсіби стандартқа 7-қосымшаның 1-кестесінде көрсетілген.

33. Еңбек жағдайларына, тау-кен массасын дайындау операторы білімі мен жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар осы кәсіби стандартқа 7-қосымшаның 2-кестесінде келтірілген.

34. Кәсіби стандарт бірліктерінің тізбесі осы кәсіби стандартқа 7-қосымшаның 3-кестесінде көрсетілген.

35. Кәсіби стандарт бірліктерін және тау-кен массасын дайындау операторы орындайтын еңбек әрекеттерін сипаттайтын функционалдық карта осы кәсіби стандартқа 7-қосымшаның 4-кестесінде келтірілген.

36. Тау-кен массасын дайындау операторы құзыретіне қойылатын талаптар осы кәсіби стандартқа 7-қосымшаның 5 және 6, 7-кестелерінде келтірілген.

7-параграф. Сынама іріктеуші

30. СБШ бойынша біліктілік деңгейі: 1-2.

31. Лауазымдардың ықтимал атаулары: сынама іріктеуші.

32. «Сынама іріктеуші» кәсіби субъектінің негізгі функциялар: пайдалы қазбалар сынамаларының алуан түрлерін іріктеуді іске асыруға байланысты міндеттерді білуді және орындай алуды міндеттейді.

Қолданыстағы нормативтік құжаттармен байланыс осы кәсіби стандартқа 8-қосымшаның 1-кестесінде көрсетілген.

33. Еңбек жағдайларына, сынама іріктеушінің білімі мен жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар осы кәсіби стандартқа 8-қосымшаның 2-кестесінде келтірілген.

34. Кәсіби стандарт бірліктерінің тізбесі осы кәсіби стандартқа 8-қосымшаның 3-кестесінде көрсетілген.

35. Кәсіби стандарт бірліктерін және сынама іріктеуші орындайтын еңбек әрекеттерін сипаттайтын функционалдық карта осы кәсіби стандартқа 8-қосымшаның 4-кестесінде келтірілген.

36. Тау-кен массасын дайындау операторы құзыретіне қойылатын талаптар осы кәсіби стандартқа 8-қосымшаның 5 және 6-кестелерінде келтірілген.

8-параграф. Геофизикалық сынама жасау операторы

30. СБШ бойынша біліктілік деңгейі: 3-4.

31. Лауазымдардың ықтимал атаулары: геофизикалық сынама жасау операторы.

32. «Геофизикалық сынама жасау операторы» кәсібі субъектінің негізгі функциялар: пайдалы қазбаларды геофизикалық әдістермен сынама жасауды іске асыруға байланысты міндеттерді білуді және орындай алуды міндеттейді.

Қолданыстағы нормативтік құжаттармен байланыс осы кәсіби стандартқа 9-қосымшаның 1-кестесінде көрсетілген.

33. Еңбек жағдайларына, геофизикалық сынама жасау операторының білімі мен жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар осы кәсіби стандартқа 9-қосымшаның 2-кестесінде келтірілген.

34. Кәсіби стандарт бірліктерінің тізбесі осы кәсіби стандартқа 9-қосымшаның 3-кестесінде көрсетілген.

35. Кәсіби стандарт бірліктерін және геофизикалық сынама жасау операторы орындайтын еңбек әрекеттерін сипаттайтын функционалдық карта осы кәсіби стандартқа 9-қосымшаның 4-кестесінде келтірілген.

36. Геофизикалық сынама жасау операторы құзыретіне қойылатын талаптар осы кәсіби стандартқа 9-қосымшаның 5 және 6-кестелерінде келтірілген.

9-параграф. Жарылғыш материалдарды үлестіруші

30. СБШ бойынша біліктілік деңгейі: 2-3.

31. Лауазымдардың ықтимал атаулары: жарылғыш материалдарды үлестіруші, жарушы.

32. «Жарылғыш материалдарды үлестіруші» кәсібі субъектінің негізгі функциялар: тау-кен-геологиялық жұмыстарды жарылыс материалдарымен қамтамасыз етуді іске асыруға байланысты міндеттерді білуді және орындай алуды міндеттейді.

Қолданыстағы нормативтік құжаттармен байланыс осы кәсіби стандартқа 10-қосымшаның 1-кестесінде көрсетілген.

33. Еңбек жағдайларына, жарылатын материалдарды үлестірушінің білімі мен жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар осы кәсіби стандартқа 10-қосымшаның 2-кестесінде келтірілген.

34. Кәсіби стандарт бірліктерінің тізбесі осы кәсіби стандартқа 10-қосымшаның 3-кестесінде көрсетілген.

35. Кәсіби стандарт бірліктерін және жарылғыш материалдарды үлестіруші орындайтын еңбек әрекеттерін сипаттайтын функционалдық карта осы кәсіби стандартқа 10-қосымшаның 4-кестесінде келтірілген.

36. Жарылатын материалдарды үлестіруші құзыретіне қойылатын талаптар осы кәсіби стандартқа 10-қосымшаның 5 және 6-кестелерінде келтірілген.

10-параграф 10. Диспетчер

30. СБШ бойынша біліктілік деңгейі: 4.

31. Лауазымдардың ықтимал атаулары: диспетчер.

32. «Диспетчер» кәсібі субъектінің негізгі функциялар: геологиялық-барлау жұмыстарының жүргізілу барысын жедел реттеуді іске асыруға байланысты міндеттерді білуді және орындай алуды міндеттейді.

Қолданыстағы нормативтік құжаттармен байланыс осы кәсіби стандартқа 11-қосымшаның 1-кестесінде көрсетілген.

33. Еңбек жағдайларына, диспетчердің білімі мен жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар осы кәсіби стандартқа 11-қосымшаның 2-кестесінде келтірілген.

34. Кәсіби стандарт бірліктерінің тізбесі осы кәсіби стандартқа 11-қосымшаның 3-кестесінде көрсетілген.

35. Кәсіби стандарт бірліктерін және диспетчер орындайтын еңбек әрекеттерін сипаттайтын функционалдық карта осы кәсіби стандартқа 11-қосымшаның 4-кестесінде келтірілген.

36. Диспетчер құзыретіне қойылатын талаптар осы кәсіби стандартқа 11-қосымшаның 5-кестелерінде келтірілген.

11-параграф. Тау-кен-геология жабдығына қызмет көрсету және жөндеу слесары

30. СБШ бойынша біліктілік деңгейі: 2-4.

31. Лауазымдардың ықтимал атаулары: кезекші және жабдық жөндеу электрослесары (слесарь); слесарь-жөндеуші; жабдыққа қызмет көрсету және жөндеу слесары; агрегаттарды жөндеу слесары; жөндеуші-слесарь.

32. «Тау-кен-геология жабдығына қызмет көрсету және жөндеу слесары» кәсібі субъектінің негізгі функциялар: тау-кен-геологиялық жабдыққа қызмет

көрсетуді және жөндеуді іске асыруға байланысты міндеттерді білуді және орындай алуды міндеттейді.

Қолданыстағы нормативтік құжаттармен байланыс осы кәсіби стандартқа 12-қосымшаның 1-кестесінде көрсетілген.

33. Еңбек жағдайларына, тау-кен-геология жабдығына қызмет көрсету және жөндеу слесары білімі мен жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар осы кәсіби стандартқа 12-қосымшаның 2-кестесінде келтірілген.

34. Кәсіби стандарт бірліктерінің тізбесі осы кәсіби стандартқа 12-қосымшаның 3-кестесінде көрсетілген.

35. Кәсіби стандарт бірліктерін және тау-кен-геология жабдығына қызмет көрсету және жөндеу слесары орындайтын еңбек әрекеттерін сипаттайтын функционалдық карта осы кәсіби стандартқа 12-қосымшаның 4-кестесінде келтірілген.

36. Тау-кен-геология жабдығына қызмет көрсету және жөндеу слесары құзыретіне қойылатын талаптар осы кәсіби стандартқа 12-қосымшаның 5 және 6, 7-кестелерінде келтірілген.

12-параграф. Тау-кен-геология және бұрғылау-жару жұмыстары инженері

30. СБШ бойынша біліктілік деңгейі: 4-5.

31. Лауазымдардың ықтимал атаулары: инженер.

32. «Тау-кен-геология және бұрғылау-жару жұмыстары инженері» кәсіби субъектінің негізгі функциялар: тау-кен-геологиялық бұрғылау-жару жұмыстарына техникалық басшылықты жүзеге асыруды және ҚТ қамтамасыз етуді іске асыруға байланысты міндеттерді білуді және орындай алуды міндеттейді.

Қолданыстағы нормативтік құжаттармен байланыс осы кәсіби стандартқа 13-қосымшаның 1-кестесінде көрсетілген.

33. Еңбек жағдайларына, тау-кен-геология және бұрғылау-жару жұмыстары инженері білімі мен жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар осы кәсіби стандартқа 13-қосымшаның 2-кестесінде келтірілген.

34. Кәсіби стандарт бірліктерінің тізбесі осы кәсіби стандартқа 13-қосымшаның 3-кестесінде көрсетілген.

35. Кәсіби стандарт бірліктерін және тау-кен-геология және бұрғылау-жару жұмыстары инженері орындайтын еңбек әрекеттерін сипаттайтын функционалдық карта осы кәсіби стандартқа 13-қосымшаның 4-кестесінде келтірілген.

36. Тау-кен-геология және бұрғылау-жару жұмыстары инженері құзыретіне қойылатын талаптар осы кәсіби стандартқа 13-қосымшаның 5 және 6-кестелерінде келтірілген

4. Осы кәсіптік стандарт негізінде берілетін

сертификаттардың түрлері

5. Кәсіптік стандартты әзірлеушілер

«Тау-кен өндіруші және тау-кен металлургия кәсіпорындарының республикалық қауымдастығы» ЗТБ

6. Келісу парағы

Ұйым атауы	Келісу күні
Қазақстан Республикасы Индустрия және жаңа технологиялар министрлігінің техникалық және кәсіптік білім беруді дамыту және кадрларды даярлау жөніндегі салалық кеңес	

7. Кәсіптік стандартты сараптау және тіркеу

Осы кәсіптік стандарт _____

_____ тіркелген.

Кәсіптік стандарттар тізілімінде № _____ енгізілген.

Хат (хаттама) № _____

Күні

«Геология және жер қойнауын барлау
саласындағы техникалық жұмыстар»
кәсіптік стандартқа
1-қосымша

Қызмет түрлері, кәсіптер, біліктілік деңгейлері

р/с №	Қызмет түрінің атауы	Еңбек нарығының үрдісін ескере отырып, кәсіп атауы	Жұмыстардың мемлекеттік сыныптауышына сәйкес кәсіп атауы ҚР МС 05-2008	СБШ біліктілік деңгейі
1	Адамдарды, тау-кен жыныстары мен алуан түрдегі және мақсаттағы жүктерді тасымалдау	Жерасты көлік машиналарының машинисі (4-8 разрядтар)	070508 2 Дизель-поез машинисі; 070509 2 Электровоз машинисі	2-3
2.	Тау кендерін үңгу	Тау-кен үңгу машиналарының машинисі (4-6 разрядтар)	070501 2 Тау-кен ою машиналарының машинисі; 070203 2 Тікқазба үңгу агрегатының машинисі шур	2-3
3	Тау-кен жыныстары мен басқа да материалдарды қаластырып, жал етіп және үйінділеп жинау үшін тау-кен массасы мен басқа да материалдарды тасымалдау.	Тау-кен массасын және басқа да материалдарды тасымалдау машиналарының операторы (4-8 разряд)	070610 2 Қаластыру машинасының машинисі; 070907 2 Үйінді көпір машинисі; 070619 2 Бульдозер машинисі; 071006 2 Конвейер машинисі	2-3
4	Адамдарды, жүктерді, материалдар мен жабдықты түсіру-көтеру операциялары	Түсіру-көтеру машиналарының машинисі (1-5 разряд)	070518 2 көтеру машинасының машинисі;	2-3
5	Тау-кен массасын тиеу, жеткізу және түсіру	Тиеу-жеткізу машинасының машинисі (4-5 разряд)	070513 1 Тиегіш жүргізушісі; 071205 2 Тиеу машинасының машинисі; 070606 2 вибро-тиеу қондырғысының машинисі; 070607 2 Конвейер машинисі	2-3
6	Кейінгі технологиялық операциялар үшін тау-кен массасын дайындау	Тау-кен массасын дайындау операторы (3-6 разрядтар)	070905 2 Диірмен машинисі; 071002 2 Ұсақтау-ұнтақтау-іріктеу механизмдерінің машинисі; 070608 2 Ұсақтау қондырғысының машинисі; 0706251 Көлемді емес тау-	2-3

			кен массасын бұзу қондырғысының машинисі	
7	Пайдалы қазбалар сынамасының алуан түрлерін іріктеу	Сынама іріктеуші (1-2 разрядтар)	070103 2 Сынама іріктеуші	1-2
	Пайдалы қазбаларға геофизикалық әдістермен сынама жасау	Геофизикалық сынамалау операторы (4-6 разрядтар)		3-4
	Тау-кен-геологиялық жқмыстарды жарылғыш материалдармен қамтамасыз ету	Жарылғыш материалдарды үлестіруші	070519 2 Жарушы; 070623 1 Жарушы; 070624 1 Жару материалдарын үлестіруші	2-3
	Геология-барлау жұмыстарын жүргізу барысын шұғыл реттеу	Диспетчер	120102 3 Автомобиль көлігінің диспетчері; 120501 3 Қозғалыс (ұшақтардың) диспетчері	4
	Тау-кен-геология жабдығына қызмет көрсету және жөндеу	Тау-кен-геология жабдығына қызмет көрсету және жөндеу слесары	070611 2 Жабдықты жөндеу жөніндегі кезекші электрослесарь (слесарь); 070612 2 Слесарь-жөндеуші; 070706 2 Жабдықты жөндеу жөніндегі кезекші электрослесарь (слесарь); 070912 2 Жабдыққа қызмет көрсету және жөндеу слесары; 070913 2 Агрегаттарды жөндеу слесары; 071003 2 Слесарь-жөндеуші;	2-4
	Тау-кен бұрғылау жару жұмыстарына техникалық басшылықты жүзеге асыру, ТҚ қамтамасыз ету	Тау-кен геология және бұрғылау-жару жұмыстары инженері.	-	4-5

«Геология және жер қойнауын барлау
саласындағы техникалық жұмыстар»
кәсіптік стандартқа
2-қосымша

1-кесте. Қолданыстағы нормативтік құжаттармен байланыс

Қазақстан Республикасы жұмыстардың мемлекеттік сыныптауышы ҚР МС 01-2005		
Базалық топ	8111. Тау-кен жабдығы операторлары мен машинистері	
Жұмыстар мен жұмысшылар кәсіптерінің бірыңғай тарифтік-біліктілік анықтамасы (БТБА)		
Шығарылым, БТБА бөлімі	04-шығарылым. «Кен байыту, агломерация, брикеттеу жұмыстарының жалпы кәсіптері» бөлімі	
БТБА бойынша кәсіп	§48 Жерасты өздігінен жүретін машиналардың машинисі (4 разряд)	§ 66 Шахталық электровоз машинисі (3-5 разрядтар)
СБШ біліктілік деңгейі	БТБА бойынша разрядтар	
2	--	3
3	4	4-5

2-кесте. Еңбек жағдайларына, білім мен жұмыс тәжірибесіне
қойылатын талаптар

Кәсіп бойынша жұмыстың ықтимал орындары (кәсіпорындар, ұйымдар)	Экономиканың әртүрлі салалары үшін геологиялық қызметтер көрсететін мамандандырылған кәсіпорындар/ұйымдар (мұнай-газ, тау-кен өндіру, инженерлік құрылыстарды салу, экология т.б.)	
Еңбектің залалды және қауіпті жағдайлары	Қазақстан Республикасы Үкіметінің 1999 жылғы 19 желтоқсандағы №1930 қаулысына сәйкес еңбектің ерекше залалды және ерекше ауыр жағдайлары бар кәсіптердің №1 тізіміне кіреді	
Жұмысқа жіберудің ерекше жағдайлары	ҚР ТЖМ 2008 жылғы 29 желтоқсандағы №219 бұйрығына сәйкес: - кіріспе нұсқау – жұмысқа қабылдау, басқа кәсіп бойынша жұмысқа ауысу кезінде; - кезектен тыс – жұмыстардың технологиялары өзгерген кезде, жұмыстың басқа учаскесіне ауысқан кезде, жұмыстарды қауіпсіз орындаудың қағидалары бұзылған кезде - өндірістік бақылау тұлғасының немесе Мемлекеттік инспектордың талабы бойынша; - кезең сайын – жарты жылда бір рет	
СБШ біліктілік деңгейі	Кәсіби білім және оқыту деңгейі	Жұмыстың талап етілетін тәжірибесі

2	Жалпы орта білім болған, бірақ негізгі орта білімнен төмен емес кезде, практикалық тәжірибе және/немесе кәсіптік даярлық (білім беру ұйымының базасында қысқа мерзімді курстар немесе кәсіпорында оқыту).	Жұмыс орнында оқыту кезінде. Нұсқама.
3	Жалпы орта білім немесе негізгі орта білім немесе практикалық тәжірибесіз жалпы орта білім негізінде техникалық және кәсіптік білім болған кезде практикалық тәжірибе және/немесе кәсіптік даярлық (бір жылға дейін кәсіптік даярлық бағдарламалары бойынша білім беру ұйымдарының базасындағы курстар немесе кәсіпорында оқыту).	2 деңгейге 1 жыл

3-кесте. Кәсіби стандарт бірліктерінің тізбесі
(кәсіптердің еңбек функциялары)

еңбек функциялары №	Еңбек функцияларының атауы (кәсіби стандарт бірліктері)
1	Ауысымды қабылдау және жұмыс орнын, құралдарды дайындау, машиналарды тексеру
2	Адамдарды, тау-кен массасы мен басқа да материалдарды тасымалдау
3	Машиналарды өшіру, жұмыс орнын жинастыру және машиналарды келесі ауысымға дайындау

4-кесте. Кәсіби стандарт бірліктерінің сипаттамасы
(функциональдық карта)

еңбек функциялары №	Еңбек нысанасы	Еңбек құралдары	тапсырма (еңбек әрекеттері)
1	Тау-кен және жерасты көлік машиналары	Машиналарды пайдаланудың нұсқаулықтары мен қағидалары, шаңецті сайман, шағын механизация құралдары	1-1) Ауысым тапсырмаларын (наряд) алу
			1-2) Жұмыс орнын дайындау, машиналарды қарап тексеру және жұмысқа жарамдылығын тексеру
			1-3) Машиналарды қосу және жұмыстардың жұмыс режимін таңдау
2	Тау-кен және жерасты көлік машиналары	Алынған тапсырмаға (наряд) сәйкес адамдарды, тау-кен массасын және басқа да материалдарды тасымалдау	2-1) Адамдарды, тау-кен массалары мен басқа да материалдарды қабылдау және тиеу
			2-2) Адамдарды, тау-кен массалары мен басқа да материалдарды тасымалдау
			2-3) Ілеспе құжаттарды ресімдей отырып, Адамдарды, тау-кен массалары мен басқа да материалдарды түсіру
3	Тау-кен	Тау-кен және	3-1) Машиналарды тұрақ орындарына

	және жерасты көлік машиналары	жерасты көлік машиналарының тұрақ орындары	орналастыру
			3-2) Машиналарды өшіру, жұмыс орны мен машиналарды жинастыру
			3-3) Машиналарды келесі ауысымға беру үшін дайындау және ілеспе құжаттарды ресімдеу

5-кесте. СБШ 2-ші деңгейлі жерасты көлік машиналарының машинисі құзыретіне қойылатын талаптар

Тапсырмалар №	Жеке және кәсіби құзыреттер	Білігі мен машығы	Білімі
1-2) 1-3) 3-1) 3-2)	Дербестіктің белгілі бір деңгейі және тау-кен және жерасты көлік машиналарын дайындау үшін шектеулі жауапкершілік	Тау-кен және жерасты көлік машиналарын тексеру, диагностикалау, профилактикалық қызмет көрсету және ұсақ жөндеу	Пайдалану жөніндегі қағидалар мен нұсқаулықтар, тау-кен және жерасты көлік машиналарының негізгі тораптары мен механизмдері
2-1) 2-3) 3-3)	Дербестіктің белгілі бір деңгейі және тиеу-түсіру жұмыстары үшін шектеулі жауапкершілік		Адамдар мен жүктерді тасымалдау қағидалары

6-кесте. СБШ 3-ші деңгейлі жерасты көлік машиналарының машинисі құзыретіне қойылатын талаптар

Тапсырмалар №	Жеке және кәсіби құзыреттер	Білігі мен машығы	Білімі
1-1) 2-2) 3-3)	Дербес жоспарлау және адамдар мен жүктерді тасымалдау кезіндегі жауапкершілік	Тау-кен және жерасты көлік машиналарын басқару, алынған тапсырмаға (нарядқа) сәйкес тасымалдаудың оңтайлы бағытын таңдау	Тау-кен және жерасты көлік машиналарының құрылымы мен жұмыс істеу қағидалары, оларды басқару қағидалары мен нұсқаулықтары, ілеспе көлік құжаттамасын ресімдеу

«Геология және жер қойнауын барлау саласындағы техникалық жұмыстар»
кәсіптік стандартқа
3-қосымша

1-кеста. Қолданыстағы нормативтік құжаттармен байланыс

Қазақстан Республикасы жұмыстардың мемлекеттік сыныптауышы ҚР МС 01-2005			
Базалық топ	8111. Тау-кен жабдығы операторлары мен машинистері		
Жұмыстар мен жұмысшылар кәсіптерінің бірыңғай тарифтік-біліктілік анықтамасы (БТБА)			
Шығарылым, БТБА бөлімі	Жерасты өздігінен жүретін машиналардың машинисі (4 разряд)		5-шығарылым. Геологиялық-барлау және топографиялық-геодезия жұмыстары
СБШ біліктілік деңгейі	§ 50-52 Үңгу кешенінің машинисі (4-6 разрядтар)	§ 40 Тау-кен ою машиналарының машинисі (5-6 разрядтар)	12 Тікқазба-үңгу қондырғысының машинисі (3-6 разрядтар)
СБШ біліктілік деңгейі	БТБА бойынша разрядтар		
2	4-5	5	3-4
3	6	6	5-6

2-кесте. Еңбек жағдайларына, білім мен жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар

Кәсіп бойынша жұмыстың ықтимал орындары (кәсіпорындар, ұйымдар)	Экономиканың әртүрлі салалары үшін геологиялық қызметтер көрсететін мамандандырылған кәсіпорындар/ұйымдар (мұнай-газ, тау-кен өндіру, инженерлік құрылыстарды салу, экология т.б.)	
Еңбектің залалды және қауіпті жағдайлары	Қазақстан Республикасы Үкіметінің 1999 жылғы 19 желтоқсандағы №1930 қаулысына сәйкес еңбектің ерекше залалды және ерекше ауыр жағдайлары бар кәсіптердің №1 тізіміне кіреді	
Жұмысқа жіберудің ерекше жағдайлары	ҚР ТЖМ 2008 жылғы 29 желтоқсандағы №219 бұйрығына сәйкес: - кіріспе нұсқау – жұмысқа қабылдау, басқа кәсіп бойынша жұмысқа ауысу кезінде; - кезектен тыс – жұмыстардың технологиялары өзгерген кезде, жұмыстың басқа учаскесіне ауысқан кезде, жұмыстарды қауіпсіз орындаудың қағидалары бұзылған кезде - өндірістік бақылау тұлғасының немесе Мемлекеттік инспектордың талабы бойынша; - кезең сайын – жарты жылда бір рет.	
СБШ біліктілік деңгейі	Кәсіби білім және оқыту деңгейі	Жұмыстың талап етілетін тәжірибесі
2	Жалпы орта білім болған, бірақ негізгі орта білімнен төмен емес кезде, практикалық тәжірибе және/немесе кәсіптік даярлық (білім беру	Жұмыс орнында оқыту кезінде. Нұсқама.

	ұйымының базасында қысқа мерзімді курстар немесе кәсіпорында оқыту).	
3	Жалпы орта білім немесе негізгі орта білім немесе практикалық тәжірибесіз жалпы орта білім негізінде техникалық және кәсіптік білім болған кезде практикалық тәжірибе және/немесе кәсіптік даярлық (бір жылға дейін кәсіптік даярлық бағдарламалары бойынша білім беру ұйымдарының базасындағы курстар немесе кәсіпорында оқыту).	2 деңгейге 1 жыл

Таблица 3. Кәсіби стандарт бірліктерінің тізбесі
(кәсіптердің еңбек функциялары)

еңбек функциялары №	Еңбек функцияларының атауы (кәсіби стандарт бірліктері)
1	Ауысымды қабылдау және жұмыс орнын, құралдарды дайындау, тау-кен үңгу машиналарын тексеру
2	Тау-кен жыныстарын бұзу және тау-кендерін үңгу
3	Машиналарды өшіру, жұмыс орнын жинастыру және машиналарды келесі ауысымға дайындау

4-кесте. Кәсіби стандарт бірліктерінің сипаттамасы
(функциональдық карта)

еңбек функциялары №	Еңбек нысанасы	Еңбек құралдары	тапсырма (еңбек әрекеттері)
1	Тау-кен үңгу машиналары	Машиналарды пайдаланудың нұсқаулықтары мен қағидалары, шанецті сайман, шағын механизация құралдары	1-1) Ауысым тапсырмаларын (наряд) алу
			1-2) Жұмыс орнын дайындау, тау-кен үңгу машиналарын қарап тексеру және жұмысқа жарамдылығын тексеру
			1-3) Машиналарды қосу және жұмыстардың жұмыс режимін таңдау
2	Тау-кен массиві және тау-кен жыныстары	Тау кендерінің паспорты, тау-кен үңгу жұмыстарын жүргізу технологиялары, тау-кен үңгу машиналарын пайдаланудың нұсқаулықтары мен қағидалары	2-1) Тау-кен үңгу машинасының жұмыс органымен тау-кен жыныстарын бұзу
			2-2) Тау кендерін үңгу/салу кезінде тау-кен үңгу машиналарын басқару

3	Тау-кен үңгу машиналары	Тау-кен үңгу машиналарын тоқтату	3-1) Машиналарды өшіру, жұмыс орны мен машиналарды жинастыру
			3-2) Машиналарды келесі ауысымға беру үшін дайындау және ілеспе құжаттарды ресімдеу

5-кесте. СБШ 2-ші деңгейлі тау-кен үңгу машиналарының машинисі құзыретіне қойылатын талаптар

Тапсырмалар №	Жеке және кәсіби құзыреттер	Білігі мен машығы	Білімі
1-2) 1-3)	Тау-кен үңгу машиналарының жұмыс орнын жұмысқа дайындау кезінде дербестіктің белгілі бір деңгейі бар дербес жауапкершілік	Тау-кен үңгу машиналарын тексеру, диагностикалау, профилактикалық қызмет	Пайдалану жөніндегі қағидалар мен нұсқаулықтар, тау-кен үңгу машиналарының негізгі тораптары мен механизмдері
3-1)	Дербестіктің белгілі бір деңгейі және тау-кен үңгу жұмысы циклін/ауысымын аяқтау үшін шектеулі жауапкершілік	көрсету және ұсақ жөндеу	Тау-кен үңгу жұмыстары технологияларының негіздері

6-кесте. СБШ 3-ші деңгейлі тау-кен үңгу машиналарының машинисі құзыретіне қойылатын талаптар

Тапсырмалар №	Жеке және кәсіби құзыреттер	Білігі мен машығы	Білімі
1-1) 2-2) 3-3)	Самостоятельное планирование и ответственность при проходке/строительстве горных выработок	Тау-кен үңгу машиналарын басқару, алынған тапсырмаға (нарядқа) сәйкес үңгудің оңтайлы режимін таңдау	Тау-кен үңгу машиналарының құрылымы мен жұмыс істеу қағидалары, оларды басқару қағидалары мен нұсқаулықтары, ілеспе көлік құжаттамасын ресімдеу

«Геология және жер қойнауын барлау саласындағы техникалық жұмыстар»
кәсіптік стандартқа
4-қосымша

1-кесте. Қолданыстағы нормативтік құжаттармен байланыс

Қазақстан Республикасы жұмыстардың мемлекеттік сыныптаушы ҚР МС 01-2005

Базалық топ	8111. Тау-кен жабдығы операторлары мен машинистері					
Жұмыстар мен жұмысшылар кәсіптерінің бірыңғай тарифтік-біліктілік анықтамасы (БТБА)						
Шығарылым, БТБА бөлімі	04-шығарылым. «Кен байыту, агломерация, брикеттеу жұмыстарының жалпы кәсіптері» бөлімі					
БТБА бойынша кәсіп	1-шығарылым. Жұмысшылар кәсібі, экономиканың барлық салалары үшін ортақ	04-шығарылым. «Тау-кен және тау-кен күрделі жұмыстардың жалпы кәсіптері» бөлімі				
БТБА бойынша кәсіп	263. Штабель қалыптастырушы машина машинисі (5 разряд)	§ 16. Көректендіруші машинисі (2 разряд)	§ 36. Бульдозер машинисі (3-8 разрядтар)	§ 41. Конвейер машинисі (2-5 разряды)	§ 42. Үйінді жасағыш машинисі (4-6 разрядтар)	§ 43. Үйінді көпір машинисі (5 разряд)
СБШ біліктілік деңгейі	БТБА бойынша разрядтар					
2	-	2	4-5	-	3-5	2-3
3	4-5	-	6	5	6-8	4-5

2-кесте. Еңбек жағдайларына, білім мен жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар

Кәсіп бойынша жұмыстың ықтимал орындары (кәсіпорындар, ұйымдар)	Экономиканың әртүрлі салалары үшін геологиялық қызметтер көрсететін мамандандырылған кәсіпорындар/ұйымдар (мұнай-газ, тау-кен өндіру, инженерлік құрылыстарды салу, экология т.б.)	
Еңбектің залалды және қауіпті жағдайлары	Қазақстан Республикасы Үкіметінің 1999 жылғы 19 желтоқсандағы №1930 қаулысына сәйкес еңбектің ерекше залалды және ерекше ауыр жағдайлары бар кәсіптердің №1 тізіміне кіреді	
Жұмысқа жіберудің ерекше жағдайлары	<p>ҚР ТЖМ 2008 жылғы 29 желтоқсандағы №219 бұйрығына сәйкес:</p> <ul style="list-style-type: none"> - кіріспе нұсқау – жұмысқа қабылдау, басқа кәсіп бойынша жұмысқа ауысу кезінде; - кезектен тыс – жұмыстардың технологиялары өзгерген кезде, жұмыстың басқа учаскесіне ауысқан кезде, жұмыстарды қауіпсіз орындаудың қағидалары бұзылған кезде - өндірістік бақылау тұлғасының немесе Мемлекеттік инспектордың талабы бойынша; - кезең сайын – жарты жылда бір рет 	
СБШ біліктілік деңгейі	Кәсіби білім және оқыту деңгейі	Жұмыстың талап етілетін тәжірибесі
2	Жалпы орта білім болған, бірақ негізгі орта білімнен төмен емес кезде, практикалық тәжірибе және/немесе кәсіптік даярлық (білім беру ұйымының базасында қысқа мерзімді курстар	Жұмыс орнында оқыту кезінде.

	немесе кәсіпорында оқыту).	Нұсқама.
3	Жалпы орта білім немесе негізгі орта білім немесе практикалық тәжірибесіз жалпы орта білім негізінде техникалық және кәсіптік білім болған кезде практикалық тәжірибе және/немесе кәсіптік даярлық (бір жылға дейін кәсіптік даярлық бағдарламалары бойынша білім беру ұйымдарының базасындағы курстар немесе кәсіпорында оқыту).	2 деңгейге 1 жыл

**3-кесте. Кәсіби стандарт бірліктерінің тізбесі
(кәсіптердің еңбек функциялары)**

еңбек функциялары №	Еңбек функцияларының атауы (кәсіби стандарт бірліктері)
1	Ауысымды қабылдау және жұмыс орнын, құралдарды дайындау, тау-кен массасын және басқа да материалдарды тасымалдайтын тау-кен машиналар тексеру
2	Алынған тапсырмаға сәйкес тау-кен массасын және басқа да материалдарды тасымалдау
3	Машиналарды өшіру, жұмыс орнын жинастыру және машиналарды келесі ауысымға дайындау

**4-кесте. Кәсіби стандарт бірліктерінің сипаттамасы
(функциональдық карта)**

еңбек функциялары №	Еңбек нысанасы	Еңбек құралдары	тапсырма (еңбек әрекеттері)
1	Тау-кен массасын және басқа да материалдарды тасымалдау тау-кен машиналары	Машиналарды пайдаланудың нұсқаулықтары мен қағидалары, шаңецті сайман, шағын механизация құралдары	З 1.1: ауысым тапсырмаларын (наряд) алу
			З 1.2: жұмыс орнын дайындау, тау-кен машиналарын қарап тексеру және жұмысқа жарамдылығын тексеру
			З 1.3: Тау-кен массасын және басқа да материалдарды тасымалдау тау-кен машиналарын қосу және жұмыстардың жұмыс режимін таңдау
2	Горная масса и другие материалы	Тау-кен массасын және басқа да материалдарды тасымалдау тау-кен машиналары, тасымалдау жөніндегі жұмыстарды орындауға тапсырма (наряд)	З 2.1: Тау-кен массасын және басқа да материалдарды тасымалдау тау-кен машиналарын басқару
			З 2.2: Алынған тапсырмаға (нарядқа) сәйкес тау-кен массасын және басқа да материалдарды тасымалдау
3	Көмір концентраты	Сынама іріктеуші, көлік жабдығы (конвейерлер	3-1) Көмір өнеркәсібі өнімінің сынамаларын мен көмір концентратын іріктеу

		жүйесі), көмірді байыту жөніндегі қағидалар мен нұсқаулықтар	3-2)Көмір концентратын қайта өңдеудің келесі кезеңіне немесе тұтынушыға тасымалдауды ұйымдастыру 3-3) Ілеспе құжаттарды ресімдеу.
--	--	--	--

5-кесте. СБШ 2-ші деңгейлі тау-кен массасы мен басқа да материалдарды тасымалдайтын машиналарының машинисі құзыретіне қойылатын талаптар

Тапсырмалар №	Жеке және кәсіби құзыреттер	Білігі мен машығы	Білімі
1-1) 1-2) 1-3) 3-1)	Жұмыс орнын және тау-кен массасын және басқа да материалдарды тасымалдау тау-кен машиналарын жұмысқа дайындау үшін белгілі бір дербес деңгейі бар дербес жауапкершілік	Жұмыс орнын және тау-кен массасын және басқа да материалдарды тасымалдау тау-кен машиналарын тексеру, диагностикалау, профилактикалық қызмет көрсету және ұсақ жөндеу	Пайдалану жөніндегі қағидалар мен нұсқаулықтар, тау-кен массасын және басқа да материалдарды тасымалдау тау-кен машиналарының негізгі тораптары мен механизмдері

6-кесте. СБШ 3-ші деңгейлі тау-кен массасы мен басқа да материалдарды тасымалдайтын машиналарының машинисі құзыретіне қойылатын талаптар

Тапсырмалар №	Жеке және кәсіби құзыреттер	Білігі мен машығы	Білімі
2-1) 2-2) 3-2)	Тау-кен массасын және басқа да материалдарды тасымалдау жұмыстарын орындау үшін дербестік және жауапкершілік	Тау-кен массасын және басқа да материалдарды тасымалдау машиналарын басқару, алынған тапсырмаға (нарядқа) сәйкес тасымалдаудың оңтайлы режимін таңдау	Тау-кен машиналарының құрылымы мен жұмыс істеу қағидалары, оларды басқару қағидалары мен нұсқаулықтары, тау-кен массасын тасымалдау жұмыстарын жүргізу технологияларының негіздері ілеспе көлік құжаттамасын ресімдеу

«Геология және жер қойнауын барлау саласындағы техникалық жұмыстар»
кәсіптік стандартқа
5-қосымша

1-кесте. Қолданыстағы нормативтік құжаттармен байланыс

Қазақстан Республикасы жұмыстардың мемлекеттік сыныптауышы ҚР МС 01-2005	
Базалық топ	8111. Тау-кен жабдығы операторлары мен машинистері
Жұмыстар мен жұмысшылар кәсіптерінің бірыңғай тарифтік-біліктілік анықтамасы	

(БТБА)	
Шығарылым, БТБА бөлімі	04-шығарылым. «Кен байыту, агломерация, брикеттеу жұмыстарының жалпы кәсіптері» бөлімі
БТБА бойынша кәсіп	§86 Ұнғылаушы (1-3 разрядтар)
СБШ біліктілік деңгейі	БТБА бойынша разрядтар
2	1-2
3	3

2-кесте. Еңбек жағдайларына, білім мен жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар

Кәсіп бойынша жұмыстың ықтимал орындары (кәсіпорындар, ұйымдар)	Экономиканың әртүрлі салалары үшін геологиялық қызметтер көрсететін мамандандырылған кәсіпорындар/ұйымдар (мұнай-газ, тау-кен өндіру, инженерлік құрылыстарды салу, экология т.б.)	
Еңбектің залалды және қауіпті жағдайлары	Қазақстан Республикасы Үкіметінің 1999 жылғы 19 желтоқсандағы №1930 қаулысына сәйкес еңбектің ерекше залалды және ерекше ауыр жағдайлары бар кәсіптердің №1 тізіміне кіреді	
Жұмысқа жіберудің ерекше жағдайлары	<p>ҚР ТЖМ 2008 жылғы 29 желтоқсандағы №219 бұйрығына сәйкес:</p> <ul style="list-style-type: none"> - кіріспе нұсқау – жұмысқа қабылдау, басқа кәсіп бойынша жұмысқа ауысу кезінде; - кезектен тыс – жұмыстардың технологиялары өзгерген кезде, жұмыстың басқа учаскесіне ауысқан кезде, жұмыстарды қауіпсіз орындаудың қағидалары бұзылған кезде - өндірістік бақылау тұлғасының немесе Мемлекеттік инспектордың талабы бойынша; - кезең сайын – жарты жылда бір рет 	
СБШ біліктілік деңгейі	Кәсіби білім және оқыту деңгейі	Жұмыстың талап етілетін тәжірибесі
2	Жалпы орта білім болған, бірақ негізгі орта білімнен төмен емес кезде, практикалық тәжірибе және/немесе кәсіптік даярлық (білім беру ұйымының базасында қысқа мерзімді курстар немесе кәсіпорында оқыту).	Жұмыс орнында оқыту кезінде. Нұсқама.
3	Жалпы орта білім немесе негізгі орта білім немесе практикалық тәжірибесіз жалпы орта білім негізінде техникалық және кәсіптік білім болған кезде практикалық тәжірибе және/немесе кәсіптік даярлық (бір жылға дейін кәсіптік даярлық бағдарламалары бойынша білім беру ұйымдарының базасындағы курстар немесе кәсіпорында оқыту).	2 деңгейге 1 жыл

3-кесте. Кәсіби стандарт бірліктерінің тізбесі (кәсіптердің еңбек функциялары)

еңбек функциялары №	Еңбек функцияларының атауы (кәсіби стандарт бірліктері)
1	Ауысымды қабылдау және жұмыс орнын, құралдарды дайындау, түсіру-көтеру машиналарын тексеру
2	Адамдарды, жүктерді, материалдар мен жабдықты түсіру-көтеру операциялары
3	Түсіру-көтеру машиналарын өшіру, жұмыс орнын жинастыру және машиналарды келесі ауысымға дайындау

4-кесте. Кәсіби стандарт бірліктерінің сипаттамасы (функциональдық карта)

еңбек функциялары №	Еңбек нысанасы	Еңбек құралдары	тапсырма (еңбек әрекеттері)
1	Түсіру-көтеру машиналары	Түсіру-көтеру машиналарын пайдаланудың нұсқаулықтары мен қағидалары, шаңеңті сайман, шағын механизация құралдары	1-1) Ауысым тапсырмаларын (наряд) алу
			1-2) Жұмыс орнын дайындау, тау-кен машиналарын қарап тексеру және жұмысқа жарамдылығын тексеру
			1-3) Түсіру-көтеру машиналары қосу және жұмыстардың жұмыс режимін таңдау
2	Адамдар, жүктер, материалдар мен жабдық	Алынған нұсқауға сәйкес түсіру-көтеру операцияларын жүргізу	2-1) Тау-кен массалары мен басқа да материалдарды тасымалдайтын тау-кен машиналарын басқару
			2-2) Алынған тапсырмаға (нарядқа) сәйкес тау-кен массалары мен басқа да материалдарды тасымалдайтын
3	Түсіру-көтеру машиналары	Түсіру-көтеру операцияларын тоқтату	3 3.1: Машиналарды өшіру, жұмыс орны мен машиналарды жинастыру
			3 3.2: Машиналарды келесі ауысымға беру үшін дайындау және ілеспе құжаттарды ресімдеу

5-кесте. СБШ 2-ші деңгейлі түсіру-көтеру машиналарының машинисі құзыретіне қойылатын талаптар

Тапсырмалар №	Жеке және кәсіби құзыреттер	Білігі мен машығы	Білімі
1-1) 1-2) 1-3) 3-1)	Дербестіктің белгілі бір деңгейі және түсіру-көтеру машиналарын дайындау үшін шектеулі жауапкершілік	Түсіру-көтеру машиналарын тексеру, диагностикалау, профилактикалық қызмет көрсету және ұсақ жөндеу	Пайдалану жөніндегі қағидалар мен нұсқаулықтар, тау-кен және жерасты көлік машиналарының

			негізгі тораптары мен механизмдері
--	--	--	------------------------------------

6-кесте. СБШ 3-ші деңгейлі түсіру-көтеру машиналарының машинисі құзыретіне қойылатын талаптар

Тапсырмалар №	Жеке және кәсіби құзыреттер	Білігі мен машығы	Білімі
2-1) 2-2) 3-2)	Дербестік және адамдар мен жүктерді, материалдар мен жабдықты түсіру және көтеру операцияларын жүргізу жұмыстарын орындау үшін жауапкершілік	Түсіру-көтеру машиналарын басқару, алынған нұсқауларға сәйкес олардың оңтайлы жұмыс режимін таңдау	Түсіру-көтеру машиналарының құрылымы мен жұмыс істеу қағидалары, түсіру-көтеру операцияларын жүргізу қағидалары мен нұсқаулықтары, орындалған жұмыстар бойынша құжаттаманы ресімдеу

«Геология және жер қойнауын барлау
саласындағы техникалық жұмыстар»
кәсіптік стандартқа
б-қосымша

1-кесте. Қолданыстағы нормативтік құжаттармен байланыс

Қазақстан Республикасы жұмыстардың мемлекеттік сыныптауышы ҚР МС 01-2005			
Базалық топ	8111. Тау-кен жабдығы операторлары мен машинистері		
Жұмыстар мен жұмысшылар кәсіптерінің бірыңғай тарифтік-біліктілік анықтамасы (БТБА)			
Шығарылым, БТБА бөлімі	04-шығарылым. «Кен байыту, агломерация, брикеттеу жұмыстарының жалпы кәсіптері» бөлімі		
БТБА бойынша кәсіп	§38 Вибротиеу қондырғысының машинисі (4-5 разрядтар)	§ 45 Тиеу машинасының машинисі (4-6 разрядтар)	§ 46-47 Тиеу-жеткізу машинасының машинисі (4-5разрядтар)
СБШ біліктілік деңгейі	БТБА бойынша разрядтар		
2	--		3
3	4		4-5

2-кесте. Еңбек жағдайларына, білім мен жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар

Кәсіп бойынша жұмыстың ықтимал орындары (кәсіпорындар, ұйымдар)	Экономиканың әртүрлі салалары үшін геологиялық қызметтер көрсететін мамандандырылған кәсіпорындар/ұйымдар (мұнай-газ, тау-кен өндіру, инженерлік құрылыстарды салу, экология т.б.)	
Еңбектің залалды және қауіпті жағдайлары	Қазақстан Республикасы Үкіметінің 1999 жылғы 19 желтоқсандағы №1930 қаулысына сәйкес еңбектің ерекше залалды және ерекше ауыр жағдайлары бар кәсіптердің №1 тізіміне кіреді	
Жұмысқа жіберудің ерекше жағдайлары	<p>ҚР ТЖМ 2008 жылғы 29 желтоқсандағы №219 бұйрығына сәйкес:</p> <ul style="list-style-type: none"> - кіріспе нұсқау – жұмысқа қабылдау, басқа кәсіп бойынша жұмысқа ауысу кезінде; - кезектен тыс – жұмыстардың технологиялары өзгерген кезде, жұмыстың басқа учаскесіне ауысқан кезде, жұмыстарды қауіпсіз орындаудың қағидалары бұзылған кезде - өндірістік бақылау тұлғасының немесе Мемлекеттік инспектордың талабы бойынша; - кезең сайын – жарты жылда бір рет 	
СБШ біліктілік деңгейі	Кәсіби білім және оқыту деңгейі	Жұмыстың талап етілетін тәжірибесі

2	Жалпы орта білім болған, бірақ негізгі орта білімнен төмен емес кезде, практикалық тәжірибе және/немесе кәсіптік даярлық (білім беру ұйымының базасында қысқа мерзімді курстар немесе кәсіпорында оқыту).	Жұмыс орнында оқыту кезінде. Нұсқама.
3	Жалпы орта білім немесе негізгі орта білім немесе практикалық тәжірибесіз жалпы орта білім негізінде техникалық және кәсіптік білім болған кезде практикалық тәжірибе және/немесе кәсіптік даярлық (бір жылға дейін кәсіптік даярлық бағдарламалары бойынша білім беру ұйымдарының базасындағы курстар немесе кәсіпорында оқыту).	2 деңгейге 1 жыл

**3-кесте. Кәсіби стандарт бірліктерінің тізбесі
(кәсіптердің еңбек функциялары)**

еңбек функциялары №	Еңбек функцияларының атауы (кәсіби стандарт бірліктері)
1	Ауысымды қабылдау және жұмыс орнын, құралдарды дайындау, тиеу-жеткізу машиналарын тексеру
2	Адамдарды, тау-кен массасы мен басқа да материалдарды тасымалдау
3	Тиеу-жеткізу машиналарын өшіру, жұмыс орнын жинастыру және машиналарды келесі ауысымға дайындау

**4-кесте. Кәсіби стандарт бірліктерінің сипаттамасы
(функциональдық карта)**

еңбек функциялары №	Еңбек нысанасы	Еңбек құралдары	тапсырма (еңбек әрекеттері)
1	Тиеу-жеткізу машиналары	Тиеу-түсіру машиналарын пайдаланудың нұсқаулықтары мен қағидалары, шанецті сайман, шағын механизация құралдары	1-1) Ауысым тапсырмаларын (наряд) алу
			1-2) Жұмыс орнын дайындау, тау-кен машиналарын қарап тексеру және жұмысқа жарамдылығын тексеру
			1-3) тиеу-жеткізу машиналарын қосу және жұмыстардың жұмыс режимін таңдау
2	Тау-кен массасы (тау-кен жынысы және пайдалы қазбалар)	Тиеу-жеткізу машиналары және алынған тапсырма (наряд)	2-1) Тиеу-түсіру машиналарын басқару
			3 2.2: Алынған тапсырмаға (нарядқа) сәйкес тау-кен массасын (тау-кен жыныстары мен пайдалы қазбаларды) тиеу және жеткізу
3	Тиеу-жеткізу машиналары	Тиеу-жеткізу машиналарын тоқтату	3-1) Машиналарды өшіру, жұмыс орны мен машиналарды жинастыру
			3-2) Машиналарды келесі ауысымға беру үшін дайындау және ілеспе құжаттарды ресімдеу

5-кесте. СБШ 2-ші деңгейлі тиеу-жеткізу машиналарының машинисі құзыретіне қойылатын талаптар

Тапсырмалар №	Жеке және кәсіби құзыреттер	Білігі мен машығы	Білімі
1-2) 1-3) 3-1) 3-2)	Дербестіктің белгілі бір деңгейі және сусыздандырылған өнімдердің бақылау сынамалары үшін шектеулі жауапкершілік	Сынама іріктегішпен жұмыс	Сынама іріктегіштің құрылысы мен қағидаттары

6-кесте. СБШ 3-ші деңгейлі байыту өнімдерін кесектеу операторының құзыретіне қойылатын талаптар

Тапсырмалар №	Жеке және кәсіби құзыреттер	Білігі мен машығы	Білімі
1-1) 2-2) 3-3)	Дербестік және алынған тапсырмаға (нарядқа) сәйкес тау-кен массасымен (тау-кен жыныстары және пайдалы қазбалар) тиеу-жеткізу операциялары жүргізу жұмыстарының орындалуына жауапкершілік	Тиеу-жеткізу машиналарын басқару, алынған нұсқауларға сәйкес олардың жұмысының онтаулы режимін таңдау	Тиеу-жеткізу машиналарының құрылысы мен жұмыс істеу қағидалары, оларды басқару қағидалары мен нұсқаулықтары, тиеу-жеткізу операцияларын жүргізу қағидалары, орындалған жұмыстар бойынша құжаттама ресімдеу

«Геология және жер қойнауын барлау
саласындағы техникалық жұмыстар»
кәсіптік стандартқа
7-қосымша

1-кесте. Қолданыстағы нормативтік құжаттармен байланыс

Қазақстан Республикасы жұмыстардың мемлекеттік сыныптауышы ҚР МС 01-2005				
Базалық топ	3117 Өндіруші және металлургия салаларындағы техникалар			
Жұмыстар мен жұмысшылар кәсіптерінің бірыңғай тарифтік-біліктілік анықтамасы (БТБА)				
Шығарылым, БТБА бөлімі	04-шығарылым. «Кен байыту, агломерация, брикеттеу жұмыстарының жалпы кәсіптері» бөлімі			
БТБА бойынша кәсіп	§6 Дірілдеткіш (2-4 разрядтар)	§8 Ұсатқыш (2-6 раз- рядтар)	§15 Диірмен машинисі (3-6 разрядтар)	§ 63-67 Көлемді емес тау-кен массасын бұзу қондырғысының машинисі (4-5 разрядтар)
СБШ біліктілік деңгейі	БТБА бойынша разрядтар			
2	2-3	2-4	3-4	4
3	4	5-6	5-6	5

2-кесте. Еңбек жағдайларына, білім мен жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар

Кәсіп бойынша жұмыстың ықтимал орындары (кәсіпорындар, ұйымдар)	Экономиканың әртүрлі салалары үшін геологиялық қызметтер көрсететін мамандандырылған кәсіпорындар/ұйымдар (мұнай-газ, тау-кен өндіру, инженерлік құрылыстарды салу, экология т.б.)	
Еңбектің залалды және қауіпті жағдайлары	Қазақстан Республикасы Үкіметінің 1999 жылғы 19 желтоқсандағы №1930 қаулысына сәйкес еңбектің ерекше залалды және ерекше ауыр жағдайлары бар кәсіптердің №1 тізіміне кіреді	
Жұмысқа жіберудің ерекше жағдайлары	<p>ҚР ТЖМ 2008 жылғы 29 желтоқсандағы №219 бұйрығына сәйкес:</p> <ul style="list-style-type: none"> - кіріспе нұсқау – жұмысқа қабылдау, басқа кәсіп бойынша жұмысқа ауысу кезінде; - кезектен тыс – жұмыстардың технологиялары өзгерген кезде, жұмыстың басқа учаскесіне ауысқан кезде, жұмыстарды қауіпсіз орындаудың қағидалары бұзылған кезде - өндірістік бақылау тұлғасының немесе Мемлекеттік инспектордың талабы бойынша; - кезең сайын – жарты жылда бір рет 	
СБШ біліктілік деңгейі	Кәсіби білім және оқыту деңгейі	Жұмыстың талап етілетін

		тәжірибесі
2	Жалпы орта білім болған, бірақ негізгі орта білімнен төмен емес кезде, практикалық тәжірибе және/немесе кәсіптік даярлық (білім беру ұйымының базасында қысқа мерзімді курстар немесе кәсіпорында оқыту).	Жұмыс орнында оқыту кезінде. Нұсқама.
3	Жалпы орта білім немесе негізгі орта білім немесе практикалық тәжірибесіз жалпы орта білім негізінде техникалық және кәсіптік білім болған кезде практикалық тәжірибе және/немесе кәсіптік даярлық (бір жылға дейін кәсіптік даярлық бағдарламалары бойынша білім беру ұйымдарының базасындағы курстар немесе кәсіпорында оқыту).	2 деңгейге 1 жыл

3-кесте. Кәсіби стандарт бірліктерінің тізбесі
(кәсіптердің еңбек функциялары)

еңбек функциялары №	Еңбек функцияларының атауы (кәсіби стандарт бірліктері)
1	Ауысымды қабылдау және жұмыс орнын, құралдарды дайындау, диірменді және көлемді емес жыныстарды бұзу қондырғысын тексеру
2	Кейінгі технологиялық операциялар үшін ұсақтау арқылы тау-кен массасын дайындау
3	Көлемді емес жыныстарды бұзатын диірмендер мен қондырғыларды өшіру, жұмыс орнын жинастыру және машиналарды келесі ауысымға дайындау

4-кесте. Кәсіби стандарт бірліктерінің сипаттамасы
(функциональдық карта)

еңбек функциялары №	Еңбек нысанасы	Еңбек құралдары	тапсырма (еңбек әрекеттері)
1	Көлемді емес жыныстарды бұзатын диірмендер мен қондырғылар	Диірмендер мен қондырғыларды пайдаланудың нұсқаулықтары мен қағидалары, шаңеңті сайман, шағын механизация құралдары	1-1) Ауысым тапсырмаларын (наряд) алу
			1-2) Жұмыс орнын дайындау, заттарды қарап тексеру және жұмысқа жарамдылығын тексеру
			1-3) Көлемді емес жыныстарды бұзатын диірмендер мен қондырғыларды қосу және жұмыстардың жұмыс режимін таңдау
2	Тау-кен массасы (тау-кен жыныстары мен пайдалы қазбалар)	Тиеу-жеткізу машиналары мен алынған тапсырма (наряд)	2-1) Көлемді емес жыныстарды бұзатын диірмендер мен қондырғыларды басқару
			2-2) Кейінгі технологиялық операциялар үшін тау массасын берілген кондицияға дейін ұсақтау
3	Көлемді	Тау-кен массасын	3-1) Диірмендер мен қондырғыларды

	емес жыныстарды бұзатын диірмендер мен қондырғылар	ұсақтау операцияларын тоқтату	өшіру, жұмыс орны мен жабдықты жинастыру
			3-2) Диірмендер мен қондырғыларды келесі ауысымға беру үшін дайындау және ілеспе құжаттарды ресімдеу

5-кесте. СБШ 2-ші деңгейлі тау-кен массасын дайындау операторының құзыретіне қойылатын талаптар

Тапсырмалар №	Жеке және кәсіби құзыреттер	Білігі мен машығы	Білімі
1-1) 1-2) 1-3) 3-1)	Дербестіктің белгілі бір деңгейі және көлемді емес жыныстарды бұзатын диірмендер мен қондырғыларды жұмысқа дайындау үшін шектеулі жауапкершілік	Көлемді емес жыныстарды бұзатын диірмендер мен қондырғыларды тексеру, диагностикалау, профилактикалық қызмет көрсету және ұсақ жөндеу	Пайдалану жөніндегі қағидалар мен нұсқаулықтар, көлемді емес жыныстарды бұзатын диірмендер мен қондырғылардың негізгі тораптары мен механизмдері

6-кесте. СБШ 3-ші деңгейлі тау-кен массасын дайындау операторының құзыретіне қойылатын талаптар

Тапсырмалар №	Жеке және кәсіби құзыреттер	Білігі мен машығы	Білімі
2-1) 2-2) 3-2)	Дербестік және алынған тапсырмаға (нарядқа) сәйкес тау-кен массасын ұсақтау операцияларын жүргізу жұмыстарының орындалуына жауапкершілік	Көлемді емес жыныстарды бұзатын диірмендер мен қондырғыларды басқару, алынған тапсырмаға (нарядқа) сәйкес олардың оңтайлы жұмыс режимін таңдау	Көлемді емес жыныстарды бұзатын диірмендер мен қондырғылардың құрылысы мен жұмыс істеу қағидалары, оларды басқару қағидалары мен нұсқаулықтары, тиеу-тау-кен массасын ұсақтау технологиясы, орындалған жұмыстар бойынша құжаттама ресімдеу

саласындағы техникалық жұмыстар»
кәсіптік стандартқа
8-қосымша

1-кесте. Қолданыстағы нормативтік құжаттармен байланыс

Қазақстан Республикасы жұмыстардың мемлекеттік сыныптауышы ҚР МС 01-2005					
Базалық топ		3117 Өндіруші және металлургия салаларындағы техникалар			
Жұмыстар мен жұмысшылар кәсіптерінің бірыңғай тарифтік-біліктілік анықтамасы (БТБА)					
Шығарылым, БТБА бөлімі	Выпуск 1 Профессии рабочих, об- щие для всех отраслей эко- номики	04-шығарылым. «Тау-кен және тау-кен күрделі жұмыстардың жалпы кәсібі» бөлімі		5-шығарылым. Геологиялық-барлау және то- пография – геодезия жұмыстары	
БТБА бойынша кәсіп	328. Сынама іріктегіш (2-3 раз- рядтар)	§ 14-15 Геология жұмыстарындағы тау-кен жұмысшысы (2- 3 разрядтар)	§ 49. сынама іріктеу машинасының машинисі (5 разряд)	22. геологиялық сынамаларды іріктегіш (4-5 разрядтар)	28-29 15 Геология жұмыстарындағы жұмысшы (2-3 разряды)
СБШ біліктілік деңгейі	БТБА бойынша разрядтар				
1	2	2	-	4	2
2	3	3	5	5	3

2-кесте. Еңбек жағдайларына, білім мен жұмыс тәжірибесіне
қойылатын талаптар

Кәсіп бойынша жұмыстың ықтимал орындары (кәсіпорындар, ұйымдар)	Экономиканың әртүрлі салалары үшін геологиялық қызметтер көрсететін мамандандырылған кәсіпорындар/ұйымдар (мұнай-газ, тау-кен өндіру, инженерлік құрылыстарды салу, экология т.б.)
Еңбектің залалды және қауіпті жағдайлары	Қазақстан Республикасы Үкіметінің 1999 жылғы 19 желтоқсандағы №1930 қаулысына сәйкес еңбектің ерекше залалды және ерекше ауыр жағдайлары бар кәсіптердің №1 тізіміне кіреді
Жұмысқа жіберудің ерекше жағдайлары	ҚР ТЖМ 2008 жылғы 29 желтоқсандағы №219 бұйрығына сәйкес: - кіріспе нұсқау – жұмысқа қабылдау, басқа кәсіп бойынша жұмысқа ауысу кезінде; - кезектен тыс – жұмыстардың технологиялары өзгерген кезде, жұмыстың басқа учаскесіне ауысқан кезде, жұмыстарды қауіпсіз орындаудың қағидалары бұзылған кезде - өндірістік бақылау тұлғасының немесе Мемлекеттік инспектордың талабы бойынша; - кезең сайын – жарты жылда бір рет

СБШ біліктілік деңгейі	Кәсіби білім және оқыту деңгейі	Жұмыстың талап етілетін тәжірибесі
1	Негізгі орта білім болған, бірақ бастауыш білімнен төмен емес кезде, практикалық тәжірибе және/немесе қысқа мерзімдік оқыту (нұсқама) және/немесе қысқа мерзімді курстар.	-
2	Жалпы орта білімі, бірақ негізгі орта білімнен төмен емес кезінде практикалық тәжірибе және/немесе кәсіптік даярлық (білім беру ұйымдарының базасындағы қысқа мерзімді курстар немесе кәсіпорында оқыту)	1 деңгейге 1 жыл

3-кесте. Кәсіби стандарт бірліктерінің тізбесі
(кәсіптердің еңбек функциялары)

еңбек функциялары №	Еңбек функцияларының атауы (кәсіби стандарт бірліктері)
1	Сынаманы іріктеу үшін материалдарды, құралдар мен жабдықты дайындау
2	Тау-кен жыныстары мен пайдалы қазбалардың алуан түрлерін әртүрлі жағдайларда (арықтан, ұңғы кеспегінен, тау кендерінен т.б.) іріктеу.
3	Одан әрі зерттеу үшін сынамаларды дайындау

4-кесте. Кәсіби стандарт бірліктерінің сипаттамасы
(функциональдық карта)

еңбек функциялары №	Еңбек нысанасы	Еңбек құралдары	тапсырма (еңбек әрекеттері)
1	Сынамаларды іріктеуге арналған саймандар, механизмдер, жабдық пен жарак	Сынамаларды іріктеу қағидалары мен нұсқаулықтары	1-1) Сынама іріктеушінің жұмыс орнын дайындау
			1-2) Пакеттерді дайындау, флягаларды жуу және сынамаларды іріктеуге арналған қаптарды жуу
			1-3) Сынама іріктегіштерді, шой балғалар мен перфораторларды жұмысқа дайындау
2	Тау-кен жыныстары	Алынған тапсырмаға сәйкес сынамаларды іріктеу схемасы мен технологиясы	2-1) Сынамаларды іріктеуге тапсырма алу
			2-2) Тау кендерінде атыздық, тік қазбалық және басқа да сынамаларын іріктеу
			2-3) Шой балғалардың, перфораторлардың, пневматикалық және электрлі сынама іріктегіштердің көмегімен және қолдай жоғары дәлдікпен және қатаң рұқсаттармен тау-кен жыныстарын контурлау және ойып алу

3	Тау жыныстарының сынамалары	Сынамалардың дайындау қағидалары мен нұсқаулықтары	3-1) сынамаларды таңбалау және орау. Сынамалардың телнұсқаларын бөлшектеу және оларды сынамалау үшін дайындау. Сынама журналын жүргізу
---	-----------------------------	--	--

5-кесте. СБШ 1-ші деңгейлі сынама іріктеушінің құзыретіне қойылатын талаптар

Тапсырмалар №	Жеке және кәсіби құзыреттер	Білігі мен машығы	Білімі
1-1) 1-2) 1-3) 3-1)	Сынама іріктеуге арналған жарақтар мен саймандарды тікелей басқаруға дербес жауапкершілік.	Сынамаларды іріктеу жарақтары мен жабдықтарын дайындау жөніндегі стандартты операцияларды орындау	Сынамаларды іріктеу әдістемесі мен техникасы

6-кесте. СБШ 2-ші деңгейлі сынама іріктеушінің құзыретіне қойылатын талаптар

Тапсырмалар №	Жеке және кәсіби құзыреттер	Білігі мен машығы	Білімі
2-1) 2-2) 2-3)	Дербестіктің белгілі бір деңгейі және алынған тапсырмаға сәйкес сынамалардың геологиялық және басқа да түрлерін іріктеуді жүргізуге шектеулі жауапкершілік	Сынамалардың алуан түрлерін іріктеудің арнайы механикаланған саймандарымен жұмыс	Сынамалардың алуан түрлерін іріктеудің арнайы механикаланған саймандарының құрылысы мен жұмыс қағидаты, сынамалардың алуан түрлерін іріктеудің технологиясы, ЕҚ мен ТҚ талаптары

«Геология және жер қойнауын барлау
саласындағы техникалық жұмыстар»
кәсіптік стандартқа
9-қосымша

1-кесте. Қолданыстағы нормативтік құжаттармен байланыс

Қазақстан Республикасы жұмыстардың мемлекеттік сыныптауышы ҚР МС 01-2005		
Базалық топ	7112 Жарғыштар	
Жұмыстар мен жұмысшылар кәсіптерінің бірыңғай тарифтік-біліктілік анықтамасы (БТБА)		
Шығарылым, БТБА бөлімі	04-шығарылым. «Кен байыту, агломерация, брикеттеу жұмыстарының жалпы кәсіптері» бөлімі	
БТБА бойынша кәсіп	§ 3-5 Жарғыштар (4-6 разрядтар)	§ 80. Жару материалдарын үлестіруші (3-4 разрядтар)
СБШ біліктілік деңгейі	БТБА бойынша разрядтар	
2	3-4	3
3	5	4

2-кесте. Еңбек жағдайларына, білім мен жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар

Кәсіп бойынша жұмыстың ықтимал орындары (кәсіпорындар, ұйымдар)	Экономиканың әртүрлі салалары үшін геологиялық қызметтер көрсететін мамандандырылған кәсіпорындар/ұйымдар (мұнай-газ, тау-кен өндіру, инженерлік құрылыстарды салу, экология т.б.)	
Еңбектің залалды және қауіпті жағдайлары	Қазақстан Республикасы Үкіметінің 1999 жылғы 19 желтоқсандағы №1930 қаулысына сәйкес еңбектің ерекше залалды және ерекше ауыр жағдайлары бар кәсіптердің №1 тізіміне кіреді	
Жұмысқа жіберудің ерекше жағдайлары	<p>ҚР ТЖМ 2008 жылғы 29 желтоқсандағы №219 бұйрығына сәйкес:</p> <ul style="list-style-type: none"> - кіріспе нұсқау – жұмысқа қабылдау, басқа кәсіп бойынша жұмысқа ауысу кезінде; - кезектен тыс – жұмыстардың технологиялары өзгерген кезде, жұмыстың басқа учаскесіне ауысқан кезде, жұмыстарды қауіпсіз орындаудың қағидалары бұзылған кезде - өндірістік бақылау тұлғасының немесе Мемлекеттік инспектордың талабы бойынша; - кезең сайын – жарты жылда бір рет 	
СБШ біліктілік деңгейі	Кәсіби білім және оқыту деңгейі	Жұмыстың талап етілетін тәжірибесі
2	Жалпы орта білім болған, бірақ негізгі орта білімнен	Жұмыс

	төмен емес кезде, практикалық тәжірибе және/немесе кәсіптік даярлық (білім беру ұйымының базасында қысқа мерзімді курстар немесе кәсіпорында оқыту).	орнында оқыту кезінде. Нұсқама.
3	Жалпы орта білім немесе негізгі орта білім немесе практикалық тәжірибесіз жалпы орта білім негізінде техникалық және кәсіптік білім болған кезде практикалық тәжірибе және/немесе кәсіптік даярлық (бір жылға дейін кәсіптік даярлық бағдарламалары бойынша білім беру ұйымдарының базасындағы курстар немесе кәсіпорында оқыту).	2 деңгейге 1 жыл

3-кесте. Кәсіби стандарт бірліктерінің тізбесі
(кәсіптердің еңбек функциялары)

еңбек функциялары №	Еңбек функцияларының атауы (кәсіби стандарт бірліктері)
1	Ауысымды қабылдау және жұмыс орнын жару материалдарымен жұмысқа арналған құралдарды дайындау
2	Жарылғыш материалдарды алу, үлестіру қоймаларына, сақтау орындарына тасымалдау және түсіру
3	Жарылғыш материалдарды беру және бақылау

4-кесте. Кәсіби стандарт бірліктерінің сипаттамасы
(функциональдық карта)

еңбек функциялары №	Еңбек нысанасы	Еңбек құралдары	тапсырма (еңбек әрекеттері)
1	Жарылғыш материалдар	Жарылғыш материалдарды сақтау нұсқаулықтары мен қағидалары, ҚТ мен ӨҚ қағидалары	1-1) Жарылғыш материалдарын беруге арналған ауысым тапсырмаларын (наряд)
			1-2) Жарылғыш материалдарын алу, сақтау және беру үшін жұмыс орнын дайындау
			1-3) Жарылғыш материалдар мен жару құралдарын беру, қалдықтарды қабылдау
2	Жарылғыш материалдар	Жарылғыш материалдарды тасымалдау қағидалары мен нұсқаулықтары	2-1) Жарылғыш материалдар мен жару құралдарын алу, оларды автомашиналарға немесе көлікке тиеу және бару орындарына дейін: базисті, карьерлі, жер асты және басқа да үлестіру қоймаларына, сақтау орындарына дейін ілісіп жүру
			2-2) Жарылғыш материалдар мен жару құралдарын түсіру және тапсыру
			2-3) Жарылғыш материалдарды жаю, сақтау, кептіру, еріту. Жарылғыш материалдар мен жару құралдарының жарамдылығын айқындау. Патрондарды таңбалау. От білте

			бауын дайындау және кесу
3	Жарылғыш материалдар	Жарылғыш материалдарды беру қағидалары мен нұсқаулықтары	3-1) Жарылғыш материалдардың кіріс және шығыс есептері. Құжаттарды ресімдеу
			3-2) Жарылғыш материалдар мен жару құралдарының олардың қоймаларға түсу кезектілігі мен дайындалу уақытына бақылау жасау
			3-3) Жарылғыш материалдар салынған ыдыстарды базистік қоймаға қайтару

5-кесте. СБШ 2-ші деңгейлі жарылғыш материалдар үлестірушінің құзыретіне қойылатын талаптар

Тапсырмалар №	Жеке және кәсіби құзыреттер	Білігі мен машығы	Білімі
1-1) 1-2) 1-3) 3-2) 3-3)	Дербестіктің белгілі бір деңгейі және жарылғыш материалдарды сақтау мен беру үшін шектеулі жауапкершілік	Жарылғыш материалдармен жұмыс	Жарылғыш материалдардың, жару құралдарының түрлері мен қасиеттері; жарылғыш материалдарды сақтау мен беру қағидалары

6-кесте. СБШ 3-ші деңгейлі жарылғыш материалдар үлестірушінің құзыретіне қойылатын талаптар

Тапсырмалар №	Жеке және кәсіби құзыреттер	Білігі мен машығы	Білімі
1-1) 2-1) 2-2) 2-3) 3-1)	Дербес жоспарлау және жарылғыш материалдарды алу, тиеу, тасымалдау, түсіру және сақтау кезіндегі жауапкершілік	Жарылғыш материалдармен жұмыс	Жарылғыш материалдар мен жару құралдарын сынау және жою қағидалары, оларды шахта ұңғысымен жер бетіне және қоймаға дейін тасымалдау қағидалары; жарылғыш материалдарды еріту, оларды оқтау және нөмірлеу қағидалары; жарылғыш материалдар мен жару құралдарын есепке алу жүйесі және тәртібі; қоймалар мен сақтау орындарының құрылысы; қоймаларға жарық беру және оларды күзету қағидалары; өрт сөндіргіштердің құрылысы мен пайдалану қағидалары; жару жұмыстарын жүргізу қағидалары

«Геология және жер қойнауын барлау саласындағы техникалық жұмыстар»

1-кесте. Қолданыстағы нормативтік құжаттармен байланыс

Қазақстан Республикасы жұмыстардың мемлекеттік сыныптауышы ҚР МС 01-2005			
Базалық топ	2114 Геология саласындағы мамандар; 3111 Химия және физика ғылыми зерттеулері саласындағы техникалар мен олардың қолданылуы		
Жұмыстар мен жұмысшылар кәсіптерінің бірыңғай тарифтік-біліктілік анықтамасы (БТБА)			
Шығарылым, БТБА бөлімі	05-шығарылым. «Геологиялық-барлау және топография - геодезия жұмыстары» бөлімі		04-бөлім «Тау-кен және тау-кен күрделі жұмыстарының жалпы кәсіптері» бөлімі
БТБА бойынша кәсіп	9 Каротаждаушы (5-8 разрядтар)	16-17 Геофизикалық аппаратураның баптаушысы (5-6 разрядтар)	§ 69-70 Пайдалы қазбаларды геофизикалық сынамау операторы (4-5 разрядтар)
СБШ біліктілік деңгейі	БТБА бойынша разрядтар		
3	3-5	5	4
4	6-85	6	5

2-кесте. Еңбек жағдайларына, білім мен жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар

Кәсіп бойынша жұмыстың ықтимал орындары (кәсіпорындар, ұйымдар)	Экономиканың әртүрлі салалары үшін геологиялық қызметтер көрсететін мамандандырылған кәсіпорындар/ұйымдар (мұнай-газ, тау-кен өндіру, инженерлік құрылыстарды салу, экология т.б.)	
Еңбектің залалды және қауіпті жағдайлары	Қазақстан Республикасы Үкіметінің 1999 жылғы 19 желтоқсандағы №1930 қаулысына сәйкес еңбектің ерекше залалды және ерекше ауыр жағдайлары бар кәсіптердің №1 тізіміне кіреді	
Жұмысқа жіберудің ерекше жағдайлары	ҚР ТЖМ 2008 жылғы 29 желтоқсандағы №219 бұйрығына сәйкес: - кіріспе нұсқау – жұмысқа қабылдау, басқа кәсіп бойынша жұмысқа ауысу кезінде; - кезектен тыс – жұмыстардың технологиялары өзгерген кезде, жұмыстың басқа учаскесіне ауысқан кезде, жұмыстарды қауіпсіз орындаудың қағидалары бұзылған кезде - өндірістік бақылау тұлғасының немесе Мемлекеттік инспектордың талабы бойынша; - кезең сайын – жарты жылда бір рет	
СБШ біліктілік деңгейі	Кәсіби білім және оқыту деңгейі	Жұмыстың талап етілетін тәжірибесі
3	Жалпы орта білім немесе негізгі орта білім базасында техникалық және кәсіптік білім немесе практикалық тәжірибесіз негізгі орта білім болған кезде	2 деңгейге 1 жыл

	практикалық тәжірибе және/немесе кәсіптік даярлық (бір жылға дейін кәсіптік даярлық бағдарламалары бойынша білім беру ұйымдарының базасындағы курстар немесе кәсіпорында оқыту).	
4	Жоғары деңгейдегі техникалық және кәсіптік білім (қосымша кәсіптік даярлық), практикалық тәжірибе.	3-деңгейге 1 жыл

**3-кесте. Кәсіби стандарт бірліктерінің тізбесі
(кәсіптердің еңбек функциялары)**

еңбек функциялары №	Еңбек функцияларының атауы (кәсіби стандарт бірліктері)
1	Геофизикалық сынамалау жүргізу үшін материалдар мен жабдықты дайындау
2	Кендерді сынамалау және геофизикалық әдістерді қолдана отырып, қабырғалар мен забойларда, жер асты кен орындары мен карьерлерде, ұңғылар мен тікқазбаларда, көлік ыдыстарында, үйінділерде, тасымалдағыш таспаларында т.б. оларда металдардың болуын айқындау процесін жүргізу
3	Геофизикалық сынамалау нәтижелерін талдау, оңдау, түсіндіру және ресімдеу

**4-кесте. Кәсіби стандарт бірліктерінің сипаттамасы
(функциональдық карта)**

еңбек функциялары №	Еңбек нысанасы	Еңбек құралдары	тапсырма (еңбек әрекеттері)
1	Ядролық-геофизикалық аппаратура мен жабдық	Ядролық-геофизикалық аппаратура мен жабдықты пайдалану нұсқаулығы мен қағидалары, ҚТ мен ӨҚ қағидалары	1-1) Жарылғыш заттарды беруге ауысым тапсырмаларын (наряд) алу
			1-2) Жұмыс орнын дайындау, геофизикалық жабдықты қарап тексеру және жұмысқа жарамдылығын тексеру
			1-3) Геофизикалық жабдықты қосу және жұмыс режимін теңшеу
2	Пайдалы қазбалар	Геофизикалық сынамалау жүргізу әдістемесі мен техникасы	2-1) Алынған тапсырмаға сәйкес бақылаулардың (сынамалау нүктелерінің) және сынамалаудың геофизикалық әдісінің схемаларын айқындау, сынамалау нүктелерін өлшемдер жүргізуге дайындау
			2-2) Пайдалы қазбаларды (кендерді) сынамалау және рентгенді-радиометрлік әдістерді пайдалана отырып, оларда металдардың болуын айқындау
			2-3) Пайдалы қазбаларды (кендерді) сынамалау және нейтронды-гаммалық әдістерді пайдалана отырып, оларда металдардың болуын айқындау
3	Сынамалаудың	Геофизикалық	3-1) Сынамалау журналын жүргізу

	бастапқы геофизикалық материалы	сынамалау нәтижелерін өңдеу әдістемесі мен техникасы	3-2) Пайдалы қазбалардың (металдың) сапасын айқындау
			3-3) Геофизикалық сынамалаудың ілеспе құжаттарын ресімдеу

5-кесте. СБШ 3-ші деңгейлі пайдалы қазбаларды геофизикалық сынамалау операторының құзыретіне қойылатын талаптар

Тапсырмалар №	Жеке және кәсіби құзыреттер	Білігі мен машығы	Білімі
1-1) 1-2) 1-3) 2-1) 3-1)	Дербес жоспарлау және геофизикалық сынамалау аппаратурасын дайындау кезіндегі жауапкершілік	Геофизикалық сынамалау аппаратура-сымен жұмыс	Пайдалы қазбаларды (кендерді) сынамалаудың тәртібі мен қағидалары; ядролық-физикалық әдістердің физикалық негіздері; қолданылатын геофизикалық аппаратураның жұмыс қағида-тары мен пайдалану қағидалары; пайдаланылатын сәулелену көздерінің түрлері мен олармен жұмыс қағидалары; тау-кен жұмыстарын жүргізу қағидалары; тау-кендерінің орналасуы мен мақсаттары; тау кендерінің сыныптамасы; электрлік-техника негіздері

6-кесте. СБШ 4-ші деңгейлі пайдалы қазбаларды геофизикалық сынамалау операторының құзыретіне қойылатын талаптар

Тапсырмалар №	Жеке және кәсіби құзыреттер	Білігі мен машығы	Білімі
2-2) 2-3) 3-2)	Дербестік: геофизикалық сынамалауға дайындық және жүргізу кезінде атқару-басқару қызметі Жауапкершілік: Геофизикалық сынамалау нәтижесі, дала жұмыстарын жүргізу кезінде ЕҚ және ҚТ, ӨҚ, ӨҚ ҚОҚ және ӨС үшін Күрделілігі: Жұмыс жағдайында дербес талдауды талап ететін геофизикалық сынамалаудың әртүрлі үлгілік міндеттерін шешу	Жарылғыш материалдармен жұмыс	Кендерді әртүрлі әдістермен сынамалау тәртібі мен қағидалары; ядролық физика, радио-электроника, жоғары математика негіздері; детектордың әртүрлі үлгілері бар спектрометрия сәулелерінің физика-лық негіздері; қолданылатын есептеу техникасының жұмыс қағидалары; ядролық сәуле-лену спектрлерін түсіндіру тәсілдері; селективті және саралау сүзгілерін дайындау қағидалары мен тәртібі; аппа-ратураны градуирлеу; ядро-лық-геофизика аппаратурала-рының құрылысы.

саласындағы техникалық жұмыстар»
кәсіптік стандартқа
11-қосымша

1-кесте. Қолданыстағы нормативтік құжаттармен байланыс

Қазақстан Республикасы жұмыстардың мемлекеттік сыныптауышы ҚР МС 01-2005				
Базалық топ		3146 Диспетчерлер (авиациялықтан басқа);		
Жұмыстар мен жұмысшылар кәсіптерінің бірыңғай тарифтік-біліктілік анықтамасы (БТБА)				
Шығарылым, БТБА бөлімі				
БТБА бойынша кәсіп				
СБШ біліктілік деңгейі		БТБА бойынша разрядтар		

2-кесте. Еңбек жағдайларына, білім мен жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар

Кәсіп бойынша жұмыстың ықтимал орындары (кәсіпорындар, ұйымдар)	Экономиканың әртүрлі салалары үшін геологиялық қызметтер көрсететін мамандандырылған кәсіпорындар/ұйымдар (мұнай-газ, тау-кен өндіру, инженерлік құрылыстарды салу, экология т.б.)	
Еңбектің залалды және қауіпті жағдайлары	Қазақстан Республикасы Үкіметінің 1999 жылғы 19 желтоқсандағы №1930 қаулысына сәйкес еңбектің ерекше залалды және ерекше ауыр жағдайлары бар кәсіптердің №1 тізіміне кіреді	
Жұмысқа жіберудің ерекше жағдайлары	<p>ҚР ТЖМ 2008 жылғы 29 желтоқсандағы №219 бұйрығына сәйкес:</p> <ul style="list-style-type: none"> - кіріспе нұсқау – жұмысқа қабылдау, басқа кәсіп бойынша жұмысқа ауысу кезінде; - кезектен тыс – жұмыстардың технологиялары өзгерген кезде, жұмыстың басқа учаскесіне ауысқан кезде, жұмыстарды қауіпсіз орындаудың қағидалары бұзылған кезде - өндірістік бақылау тұлғасының немесе Мемлекеттік инспектордың талабы бойынша; - кезең сайын – жарты жылда бір рет 	
СБШ біліктілік деңгейі	Кәсіби білім және оқыту деңгейі	Жұмыстың талап етілетін тәжірибесі
4	Жоғары деңгейдегі техникалық және кәсіптік білім (қосымша кәсіптік даярлық), практикалық тәжірибе.	3 деңгейге 1 жыл

3-кесте. Кәсіби стандарт бірліктерінің тізбесі
(кәсіптердің еңбек функциялары)

еңбек функциялары №	Еңбек функцияларының атауы (кәсіби стандарт бірліктері)
1	Жұмыс орны мен диспетчерлік жабдықты дайындау
2	Өндірістік міндеттерді шешу кезінде ақпаратпен өзара алмасуды ұйымдастыру үшін кәсіпорын бөлімшелерімен шұғыл байланысты жүзеге асыру және олардың, оның ішінде бөгде ұйымдармен өндірістік қызметін үйлестіру
3	Өндірістік процестерді, оның ішінде өндірістің барлық звеноларындағы авариялар мен ақауларды толық тіркеу үшін кіріс ақпаратын жинау, өңдеу және талдау. Диспетчерлік журнал жүргізу

4-кесте. Кәсіби стандарт бірліктерінің сипаттамасы
(функциональдық карта)

еңбек функциялары №	Еңбек нысанасы	Еңбек құралдары	тапсырма (еңбек әрекеттері)
1	Диспетчерлік пункт жабдығы	Телекоммуникациялық және компьютерлік техника.	1-1) Ауысымды қабылдап алу (жабдық пен диспетчерлік журнал)
2	Кәсіпорын бөлімшелерінен түсетін ақпараттар мен хабарламалар	Кәсіпорынның өндірістік процесінің схемасы мен оның бөлімшелерімен шұғыл байланыс	2-1) Кәсіпорынның барлық бөлімшелерінен түсетін ақпараттар мен хабарламаларды алу
			2-2) Ақпаратты кәсіпорын бөлімшелеріне шұғыл беру
			2-3) Кәсіпорын бөлімшелерінің өндірістік процестер бойынша бірыңғай ақпараттық кеңістігін ұйымдастыру
3	Кәсіпорын бөлімшелерінің өндірістік процестерінің жағдайы туралы ақпарат	Телекоммуникациялық және компьютерлік техника	3-1) Бөлімшелердің өндірістік процестері туралы ақпаратты толық тіркеу
			3-2) Сынамалардың диспетчерлік журналын жүргізу
			3-3) Ақпаратты (диспетчерлік журналды) және жабдықты келесі ауысымға дайындау

5-кесте. СБШ 4-ші деңгейлі диспетчердің құзыретіне қойылатын талаптар

Тапсырмалар №	Жеке және кәсіби құзыреттер	Білігі мен машығы	Білімі
1-1) 2-1) 2-2)	Дербестік: кәсіпорын бөлімшелерінің өндірістік қызметін үйлестіру кезінде	Телекоммуникациялық және компьютерлік техникамен жұмыс	

<p>2-3) 3-1)</p>	<p>атқарушылық-басқару қызметі Жауапкершілік: Кәсіпорын бөлімшелерін шұғыл ақпараттық қамтамасыз ету, оның ішінде ЕҚ және ҚТ, ӨҚ, ӨҚ ҚОҚ және ӨС үшін Күрделілігі: Жұмыс жағдайын дербес талдауды талап ететін бөлімшелер жұмыстарын үйлестірудің әртүрлі үлгілік міндеттерін шешу.</p>		<p>Қажетті бағдарламалық қамтылымды иелену, компьютердің Windows 7, MS Office ҚЖ (Word, Excel, Outlook) сенімді пайдалану. ЕҚ және ҚТ, ӨҚ, ӨҚ ҚОҚ және ӨС қағидалары. Еңбек мәдениеті мен іскерлік сөйлесу этикасын иелену. Тәлімдемелерді, ережелерді, нұсқаулықтарды, нұсқауларды және кәсіпорынның өндірістік процестерінің басқа да нормативтік-өкімдік құжаттарын білу</p>
----------------------	---	--	---

«Геология және жер қойнауын барлау
саласындағы техникалық жұмыстар»
кәсіптік стандартқа
12-қосымша

1-кесте. Қолданыстағы нормативтік құжаттармен байланыс

Қазақстан Республикасы жұмыстардың мемлекеттік сыныптауышы ҚР МС 01-2005		
Базалық топ	7233 Өнеркәсіп жабдығының слесарь-механиктері, слесарь-құрастырушылары мен слесарь-жөндеушілері 7150 Шахталарды (кеніштерді) және карьерлерді (разрездерді), метрополитендерді, тоннельдер мен арнайы мақсаттағы жерасты құрылыстарын салумен айналысатын жұмысшылар	
Жұмыстар мен жұмысшылар кәсіптерінің бірыңғай тарифтік-біліктілік анықтамасы (БТБА)		
Шығарылым, БТБА бөлімі	04-шығарылым. Тау-кен және тау-кен күрделі жұмыстардың жалпы кәсіптері; Көмер мен тақтатасты өндіру және байыту, көмір тақтатас шахталары мен разрездерін салу бөлімдері	
БТБА бойынша кәсіп	Жабдыққа қызмет көрсету және жөндеу электрослесары (3-7 разрядтар)	Жерасты электрослесары (3-5 разрядтар)
СБШ біліктілік деңгейі	БТБА бойынша разрядтар	
2	3	3
3	4-5	4
4	6-7	5

2-кесте. Еңбек жағдайларына, білім мен жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар

Кәсіп бойынша жұмыстың ықтимал орындары (кәсіпорындар, ұйымдар)	Экономиканың әртүрлі салалары үшін геологиялық қызметтер көрсететін мамандандырылған кәсіпорындар/ұйымдар (мұнай-газ, тау-кен өндіру, инженерлік құрылыстарды салу, экология т.б.)
Еңбектің залалды және қауіпті жағдайлары	Қазақстан Республикасы Үкіметінің 1999 жылғы 19 желтоқсандағы №1930 қаулысына сәйкес еңбектің ерекше залалды және ерекше ауыр жағдайлары бар кәсіптердің №1 тізіміне кіреді
Жұмысқа жіберудің ерекше жағдайлары	ҚР ТЖМ 2008 жылғы 29 желтоқсандағы №219 бұйрығына сәйкес: - кіріспе нұсқау – жұмысқа қабылдау, басқа кәсіп бойынша жұмысқа ауысу кезінде; - кезектен тыс – жұмыстардың технологиялары өзгерген кезде, жұмыстың басқа учаскесіне ауысқан кезде, жұмыстарды қауіпсіз орындаудың қағидалары бұзылған кезде - өндірістік бақылау тұлғасының немесе Мемлекеттік инспектордың талабы бойынша; - кезең сайын – жарты жылда бір рет

СБШ біліктілік деңгейі	Кәсіби білім және оқыту деңгейі	Жұмыстың талап етілетін тәжірибесі
2	Жалпы орта білім болған, бірақ негізгі орта білімнен төмен емес кезде, практикалық тәжірибе және/немесе кәсіптік даярлық (білім беру ұйымының базасында қысқа мерзімді курстар немесе кәсіпорында оқыту).	Жұмыс орнында оқыту кезінде. Нұсқама.
3	Жалпы орта білім немесе негізгі орта білім базасында техникалық және кәсіптік білім немесе практикалық тәжірибесіз негізгі орта білім болған кезде практикалық тәжірибе және/немесе кәсіптік даярлық (бір жылға дейін кәсіптік даярлық бағдарламалары бойынша білім беру ұйымдарының базасындағы курстар немесе кәсіпорында оқыту).	2 деңгейге 1 жыл
4	Жоғары деңгейдегі техникалық және кәсіптік білім (қосымша кәсіптік даярлық), практикалық тәжірибе.	3 деңгейге 1 жыл

3-кесте. Кәсіби стандарт бірліктерінің тізбесі
(кәсіптердің еңбек функциялары)

еңбек функциялары №	Еңбек функцияларының атауы (кәсіби стандарт бірліктері)
1	Тау-кен жабдығына техникалық қызмет көрсету және жөндеу.
2	Әртүрлі мақсаттағы және күрделілігі әртүрлі дәрежедегі тау-кен жабдығын монтаждау, бөлшектеу, жөндеу, баптау
3	Тау-кен жабдығын сынамалау және пайдалануға беру, ілеспе құжаттарды ресімдеу

4-кесте. Кәсіби стандарт бірліктерінің сипаттамасы
(функциональдық карта)

еңбек функциялары №	Еңбек нысанасы	Еңбек құралдары	Тапсырма (еңбек әрекеттері)
1	Тау-кен жабдығы мен механизмдер	Саймандардың Электрослесарь кешені. Жабдықты пайдалану қағидалары мен нұсқаулықтары (зауыттық).	1-1) Тау-кен жабдығына техникалық қызмет көрсетуге және жөндеуге дайындау (шаң мен ластан тазалау, жабдыққа қол жеткізуді қамтамасыз ету т.б.)
			1-2) Карьерлік жабдыққа қызмет көрсету және жөндеу үшін слесардың жұмыс орнын дайындау
2	Тау-кен жабдығы мен	Электрослесарь кешені.	2-1) Тау-кен жабдығын бөлшектеу
			2-2) Тау-кен жабдығын жөндеу және бақылау - өлшеу аспаптары:

	механизмдер	Жабдықты пайдалану қағидалары мен нұсқаулықтары (зауыттық).	<p>манометрлерді, вольтметрлерді, амперметрлерді ауыстыру және қосу.</p> <p>2-3) Түрлендіру қондырғыларына, қосалқы станцияларға, ДОО құралдарына (дабыл, орталықтандырғыш және бұғаттау) және рельстік көліктің автоматты бағдарламалық бұғаттамасына (АББ) техникалық қызмет көрсету</p> <p>2-4) Күрделі машиналардың механикалық және электрлік бөліктеріне, тораптары мен механизмдеріне, аппаратураларына, бақылау-өлшеу аспаптарына, автоматты әрекет ету құралдарына, телемеханика құралдарына техникалық қызмет көрсету</p> <p>2-5) Айрықша күрделі машиналарға, тораптар мен механизмдерге, аппараттарға, бақылау-өлшеу аспаптарына техникалық қызмет көрсету. Электронды, телемеханикалық, радиорелелік аппаратуралардың, датчиктердің изотопты релелерінің, асинхрондық-синхрондық реттелетін электрлік жетектің автоматты жүйелерін баптау және сынау.</p> <p>2-6) Электрондық басқару жүйелері мен схемалары бар айрықша күрделі аппараттарға, машиналарға, механизмдерге техникалық қызмет көрсету. Тиристорлық қозғалтудың электрондық блоктарын, микропроцессорлық бағдарланатын бақылаушылар базасындағы реттелетін электрлік жетектің (асинхрондық және синхрондық) автоматты жүйелерін баптау және сынау.</p>
3	Тау-кен жабдығы мен механизмдер	Жабдықты пайдалану қағидалары мен нұсқаулықтары (зауыттық).	<p>3-1) Тау-кен жабдығын сынамалау және пайдалануға беру</p> <p>3-2) Ілеспе құжаттаманы ресімдеу</p>

5-кесте. СБШ 2-ші деңгейлі тау-кен жабдығына қызмет көрсету және жөндеу слесарының құзыретіне қойылатын талаптар

Тапсырмалар №	Жеке және кәсіби құзыреттер	Білігі мен машығы	Білімі
1-1) 1-2)	Дербестіктің белгілі бір деңгейі және тау-кен жабдығы мен механизмдерін техникалық қызмет көрсетуге және	Электрослесарлық саймандар-мен жұмыс.	Тау-кен жабдығы мен механизмдердің мақсаты, техникалық сипаттамасы, ЕҚ және

	жөндеуге дайындау үшін шектеулі жауапкершілік		ТҚ талабы
2-1) 2-2)	Дербестіктің белгілі бір деңгейі және тау-кен жабдығы мен механизмдеріне ағымдық қызмет көрсету және ұсақ жөндеу үшін шектеулі жауапкершілік	Тау-кен жабдығы мен механизмдері тораптарын бөлшектеу және монтаждау	Электрлік-техника, слесарь және монтаждау ісінің негіздері
3-1) 3-2)	Дербестіктің белгілі бір деңгейі және тау-кен жабдығы мен механизмдерін пайдалануға беру үшін шектеулі жауапкершілік	Тау-кен жабдығымен және механизмдерімен жұмыс	Жабдықты реттеу және баптау тәсілдері; пайдалануға беру уақытында агрегаттар мен машиналарды сынай қағидалары

6-кесте. СБШ 3-ші деңгейлі тау-кен жабдығына қызмет көрсету және жөндеу слесарының құзыретіне қойылатын талаптар

Тапсырмалар №	Жеке және кәсіби құзыреттер	Білігі мен машығы	Білімі
2-3) 2-4)	Дербес жоспарлау және тау-кен жабдығы мен механизмдерінің күрделілігі орташа жөндеу жұмыстарын жүргізу кезіндегі жауапкершілік	Күрделілігі орташа сызбалар мен схемаларды оқу. Механизмдер мен тау-кен жабдығы тораптарының жұмыс істеуін тексеру.	Күрделілігі орташа тау-кен жабдығы тораптарының схемасы, жинақтау, бөлшектеу технологиясы. ЕҚ және ТҚ талабы

7-кесте. СБШ 4-ші деңгейлі тау-кен жабдығына қызмет көрсету және жөндеу слесарының құзыретіне қойылатын талаптар

Тапсырмалар №	Жеке және кәсіби құзыреттер	Білігі мен машығы	Білімі
2-5) 2-6)	Күрделі тау-кен жабдығы мен механизмдеріне техникалық қызмет көрсетуді және жөндеуді ұйымдастыру кезінде атқарушылық-басқару қызметі	Тау-кен жабдығымен және механизмдерімен жұмыс.	Монтаждау мен жөндеудің техникалық жағдайлары, реттеу және баптау тәсілдері, тау-кен жабдығы мен механизмдерін сынау қағидалары

«Геология және жер қойнауын барлау
саласындағы техникалық жұмыстар»
кәсіптік стандартқа
13-қосымша

1-кесте. Қолданыстағы нормативтік құжаттармен байланыс

Қазақстан Республикасы жұмыстардың мемлекеттік сыныптауышы ҚР МС 01-2005			
Базалық топ	2147. Тау-кен инженерлері мен металлурғтар		
Жұмыстар мен жұмысшылар кәсіптерінің бірыңғай тарифтік-біліктілік анықтамасы (БТБА)			
Шығарылым, БТБА бөлімі			
БТБА бойынша кәсіп			
СБШ біліктілік деңгейі	БТБА бойынша разрядтар		

2-кесте. Еңбек жағдайларына, білім мен жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар

Кәсіп бойынша жұмыстың ықтимал орындары (кәсіпорындар, ұйымдар)	Экономиканың әртүрлі салалары үшін геологиялық қызметтер көрсететін мамандандырылған кәсіпорындар/ұйымдар (мұнай-газ, тау-кен өндіру, инженерлік құрылыстарды салу, экология т.б.)	
Еңбектің залалды және қауіпті жағдайлары	Қазақстан Республикасы Үкіметінің 1999 жылғы 19 желтоқсандағы №1930 қаулысына сәйкес еңбектің ерекше залалды және ерекше ауыр жағдайлары бар кәсіптердің №1 тізіміне кіреді	
Жұмысқа жіберудің ерекше жағдайлары	<p>ҚР ТЖМ 2008 жылғы 29 желтоқсандағы №219 бұйрығына сәйкес:</p> <ul style="list-style-type: none"> - кіріспе нұсқау – жұмысқа қабылдау, басқа кәсіп бойынша жұмысқа ауысу кезінде; - кезектен тыс – жұмыстардың технологиялары өзгерген кезде, жұмыстың басқа учаскесіне ауысқан кезде, жұмыстарды қауіпсіз орындаудың қағидалары бұзылған кезде - өндірістік бақылау тұлғасының немесе Мемлекеттік инспектордың талабы бойынша; - кезең сайын – жарты жылда бір рет 	
СБШ біліктілік деңгейі	Кәсіби білім және оқыту деңгейі	Жұмыстың талап етілетін тәжірибесі
5	Техникалық және кәсіптік білім (орташа буын мамандары), ортадан кейінгі білім, практикалық тәжірибе немесе жоғары білім.	4 деңгейге 1 жыл

3-кесте. Кәсіби стандарт бірліктерінің тізбесі
(кәсіптердің еңбек функциялары)

еңбек функциялары №	Еңбек функцияларының атауы (кәсіби стандарт бірліктері)
1	Жұмыстар ауданының тау-кен геология жағдайларын зерделеу
2	ТҚ мен ӨҚ сақтай отырып, бұрғылау, тау-кен және бұрғылау-жару жұмыстарын жүргізудің барлық кезеңдерін жоспарлау, үйлестіру және оларға басшылық жасау. Пайдалы қазбалар кендерін игерудің жобаларын дайындау және тау-кен кәсіпорындарын (кеніштер, шахталар, КБК) салу
3	Бұрғылау, тау-кен және бұрғылау-жару жұмыстары бойынша техникалық құжаттама (ұңғылардың, тау кендерінің т.б. паспорттары мен МТН)

4-кесте. Кәсіби стандарт бірліктерінің сипаттамасы
(функциональдық карта)

еңбек функциялары №	Еңбек нысанасы	Еңбек құралдары	тапсырма (еңбек әрекеттері)
1	Тау-кен геологиялық есептер	Жұмыс ауқымы бойынша тау-кен геологиялық ақпарат, кәсіпорынның өндірістік тапсырмалары	3 1.1: Жұмыстар ауқымының тау-кен-геологиялық жағдайларын зерделеу, ұңғылар мен тау кендерінің мақсаттары
2	Жұмыс ауқымы бойынша тау-кен геологиялық ақпарат және бұрғылау, тау-кен және бұрғылау-жару жұмыстарының өндірістік тапсырмалары	Бұрғылау, тау-кен және бұрғылау-жару жұмыстарын жүргізу техникасы мен технологиясы	2-1) Кәсіпорынның өндірістік тапсырмаларына сәйкес бұрғылау, тау-кен және бұрғылау-жару жұмыстарын жоспарлау
			2-2) Пайдалы қазбалар кен орындарын игерудің техникалық жобасын, ұңғылар мен тау кендерінің паспорттарын әзірлеу
			2-3) Бұрғылау, тау-кен және бұрғылау-жару жұмыстарын жүргізу кезінде пайда болуы мүмкін қатерлерді бағалау, оның ішінде экологиялық жөнсіздіктер мен ТҚ мен ӨҚ үшін жауапкершілік.
			2-4) Бұрғылау, тау-кен және бұрғылау-жару жұмыстарын ұйымдастыру және оларды техникалық-технологиялық бақылау
3	Ұңғылар мен тау кендері	Бұрғылау тау-кен және бұрғылау-жару жұмыстарын аяқтау	3-1) Тау-кен-бұрғылау жабдығын бөлшектеуді және тасымалдауды, тарату жұмыстарын (бұрғылау, тау-кен және бұрғылау-жару жұмыстары аяқталғаннан кейін жерді қалпына

		қағидалары мен нұсқаулықтары	келтіру) ұйымдастыру және оларды бақылау.
			3-2) Бұрғылау, тау-кен және бұрғылау-жару жұмыстарының нәтижелерін талдау, басқару шешімдерін қабылдау

5-кесте. СБШ 2-ші деңгейлі тау-кен массасын дайындау операторының құзыретіне қойылатын талаптар

Тапсырмалар №	Жеке және кәсіби құзыреттер	Білігі мен машығы	Білімі
1-1) 2-1) 2-2) 2-3) 2-4) 3-1) 3-2)	<p>Дербестік: Бұрғылау, тау-кен және бұрғылау-жару жұмыстарын ұйымдастыру және жүргізу кезіндегі басқарушылық қызмет. Бұл жұмыстардың технологиялық процестерін басқару</p> <p>Жауапкершілік: Бұрғылау, тау-кен және бұрғылау-жару жұмыстарының қауіпсіздігі мен нәтижелері</p> <p>Күрделілігі: Зерттелетін аудан (объекті) жағдайлары үшін бұрғылау, тау-кен және бұрғылау-жару жұмыстарының техникасы мен технологиясы</p>	Қойылған міндеттерді түсіну, геологиялық ахуалды талдау және бұрғылау жұмыстарын жүргізу бойынша басқару шешімдерін қабылдау	Бұрғылау, тау-кен және бұрғылау-жару жұмыстарының зерттелетін аудан геологиясының техникасы мен технологиясы, басқарушылық шешімдерін қабылдау үшін жүйелік талдау әдіснамасы